

**Uchwała Nr XVII/242/12
Rady Powiatu w Nysie
z dnia 29 czerwca 2012 r.**

**w sprawie uchwalenia Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych
Powiatu Nyskiego na lata 2013 – 2023.**

Na podstawie art. 4 ust. 1 pkt 3 i art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2001r. Nr 142, poz. 1592; zm.: z 2002 r. Nr 23, poz. 220, Nr 62, poz. 558, Nr 113, poz. 984, Nr 153, poz. 1271, Nr 200, poz. 1688 i Nr 214, poz. 1806, z 2003 r. Nr 162, poz. 1568, z 2004 r. Nr 102, poz. 1055, z 2007r. Nr 173, poz. 1218, z 2008 r. Nr 180, poz. 1111 i Nr 223, poz. 1458, z 2009 r. Nr 92, poz. 753, Nr 157, poz. 1241, z 2010 r. Nr 28, poz. 142 i 146, Nr 40, poz. 230, Nr 106, poz. 675, z 2011r. Nr 21, poz. 113 i Nr 217, poz. 1281 oraz z 2012 r. Nr 149, poz. 887) oraz art. 16b i art. 19 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz. U. 2009r. Nr 175, poz. 1362, z 2009r. Nr 202, poz. 1551, Nr 219, poz. 1706 i Nr 221, poz. 1738, z 2010r. Nr 28, poz. 146, Nr 40, poz. 229, Nr 81, poz. 527 i Nr 125, poz. 842, z 2011r. Nr 81, poz. 440 i Nr 106, poz. 622 oraz z 2012r. Nr 149, poz. 887) Rada Powiatu w Nysie uchwała, co następuje:

§ 1

Uchwała się Powiatową Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Nyskiego na lata 2013 – 2023, stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu w Nysie.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY
Rady Powiatu w Nysie

mgr Mirosław Aranowicz

**Powiatowe Centrum
Pomocy Rodzinie
w Nysie**

***POWIATOWA STRATEGIA
ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW
SPOŁECZNYCH POWIATU NYSKIEGO
NA LATA 2013 – 2023***

*„Człowiek jest wielki nie przez to, co posiada,
lecz przez to, kim jest; nie przez to co ma,
lecz przez to, czym dzieli się z innymi”.*

/Jan Paweł II/

Nysa 2012r.

SPIS TREŚCI

Wstęp	2
I. Diagnoza sytuacji społecznej	3
1. Ogólna charakterystyka powiatu nyskiego.....	3
2. Mieszkańcy powiatu nyskiego, a pomoc społeczna.....	3
3. Bezrobocie.....	6
4. Przemoc w rodzinie, interwencje rodzinne Komendy Powiatowej w Nysie i Sądów Rejonowych w Nysie i Prudniku.....	8
5. Diagnoza pomocy społecznej w powiecie nyskim.....	10
5.1. Pomoc środowiskowa i stacjonarna.....	13
5.2. Pomoc dzieciom i rodzinie.....	22
5.3. Pomoc osobom niepełnosprawnym.....	32
5.4. Mocne i słabe strony powiatu – analiza SWOT.....	42
II. Prognoza zmian w zakresie objętym strategią	45
1. Misje i cele polityki pomocy społecznej w powiecie nyskim.....	45
2. Kierunki działań, sposób i wskaźniki realizacji.....	46

Wstęp

Występujące we współczesnym świecie ciągle przemiany gospodarcze przyczyniają się do zwiększania różnic w dochodach rodzin. Pojawiające się różnego rodzaju kryzysy skutkują wzrostem bezrobocia i pogorszeniem warunków życiowych społeczeństwa. Istniejące negatywne zjawiska stanowią przyczynę zwiększania się strefy ubóstwa i powinny być uwzględniane w polityce społeczno – gospodarczej w celu ich zapobiegania oraz ograniczania ich negatywnych skutków.

Najważniejszym instrumentem powiatów w realizacji lokalnej polityki społecznej jest powiatowa strategia rozwiązywania problemów społecznych.

Dzięki zapisom ustawowym powiat może pełnić aktywną i autorską rolę w planowaniu i realizacji polityki społecznej na swoim terenie. W związku z koniecznością realizacji zadań postawionych przed pomocą społeczną, a także koniecznością wypracowania niekonwencjonalnych form pomocy, niezbędne jest profesjonalne i systemowe diagnozowanie problemów w skali powiatu, opracowanie założeń jego polityki społecznej oraz przystosowanie istniejącej infrastruktury pomocowej do minimalizowania negatywnych skutków przemian społeczno – gospodarczych oraz do wspomagania mechanizmów przystosowania społecznego.

Świadomość zaistniałych w powiecie nyskim zmian spowodowała określone implikacje dla polityki społeczno – gospodarczej powiatu oraz dało podstawę do określenia i wyboru głównych kierunków działań w zakresie polityki społecznej regionu.

Opracowany materiał podzielony został na 2 części. Pierwsza część przedstawia ogólną charakterystykę społeczną naszego powiatu oraz diagnozę z uwzględnieniem mocnych i słabych stron powiatu. W części drugiej zawarta jest prognoza zmian, z celami strategicznymi oraz kierunki działań i ich realizacji w polityce pomocy społecznej na terenie powiatu nyskiego.

Mamy nadzieję, że przedstawiona strategia przybliży problemy pomocy społecznej, a ponadto wierzymy, że będzie jednym z ważniejszych zadań realizowanych przez samorząd naszego powiatu.

I. Diagnoza sytuacji społecznej

1. Ogólna charakterystyka powiatu nyskiego

Powiat Nyski położony jest w południowo - zachodniej części województwa opolskiego. Od południa graniczy z Republiką Czech, od zachodu z województwem dolnośląskim, a od północy i wschodu z powiatami: brzeskim, opolskim i prudnickim. Powierzchnia powiatu wynosi 1.223,87 km², jest drugim co do wielkości powiatem w województwie. Tworzy go 9 gmin: Nysa, Głuchołazy, Otmuchów, Paczków, Korfantów, Kamiennik, Łambinowice, Pakosławice, Skoroszyce, które różnią się liczebnością mieszkańców, a co za tym idzie liczbą instytucji i organizacji, poprzez które realizowana jest polityka społeczna.

2. Mieszkańcy powiatu nyskiego, a pomoc społeczna

Powiat nyski zamieszkuje 143.165 mieszkańców (stan na 31 grudnia 2010r.). Tabela 1 przedstawia liczbę ludności z podziałem na gminy z której wynika, że przyrost naturalny w gminach na terenie powiatu jest malejący z roku na rok, liczba ludności ulega zmniejszeniu. Tabela 2 przedstawia liczbę mieszkańców powiatu nyskiego z podziałem na płeć oraz miasto i wieś. Większość mieszkańców powiatu zamieszkuje w miastach oraz liczniejszą grupę społeczną w danym okresie stanowiły kobiety.

Tabela 1. Liczba ludności powiatu z podziałem na gminy w latach 2008 – 2010

Źródło: Urząd Statystyczny w Opolu

Lp.	Gmina	Rok 2008	Rok 2009	Rok 2010
1.	Głuchołazy	25468	25386	25261
2.	Nysa	59326	59203	59021
3.	Paczków	13532	13516	13435
4.	Otmuchów	14157	14058	13896
5.	Korfantów	9648	9614	9554
6.	Łambinowice	8062	8075	8053
7.	Pakosławice	3892	3857	3836
8.	Skoroszyce	6493	6441	6418
9.	Kamiennik	3706	3702	3691
Razem		144284	143852	143165

Tabela 2. Liczba mieszkańców powiatu nyskiego z podziałem na płeć oraz miasto i wieś w latach 2008 – 2010

Źródło: Urząd Statystyczny w Opolu

Rok/Opis		Miasto	Wieś	Ogółem
2008	Kobiety	40206	34257	74463
	Mężczyźni	33556	36265	69821
	Razem	73762	70522	144284
2009	Kobiety	39971	34308	74279
	Mężczyźni	36031	33542	69573
	Razem	76002	67850	143852
2010	Kobiety	39744	34161	73905
	Mężczyźni	35779	33481	69260
	Razem	75523	67642	143165

Strukturę wiekową ludności powiatu obrazuje tabela 3, z której wynika, że najliczniejszą grupę mieszkańców stanowią osoby w wieku poprodukcyjnym.

Analizując tabelę można stwierdzić iż liczba mieszkańców powiatu nyskiego w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym zmniejsza się, natomiast zwiększa się liczba mieszkańców w wieku poprodukcyjnym.

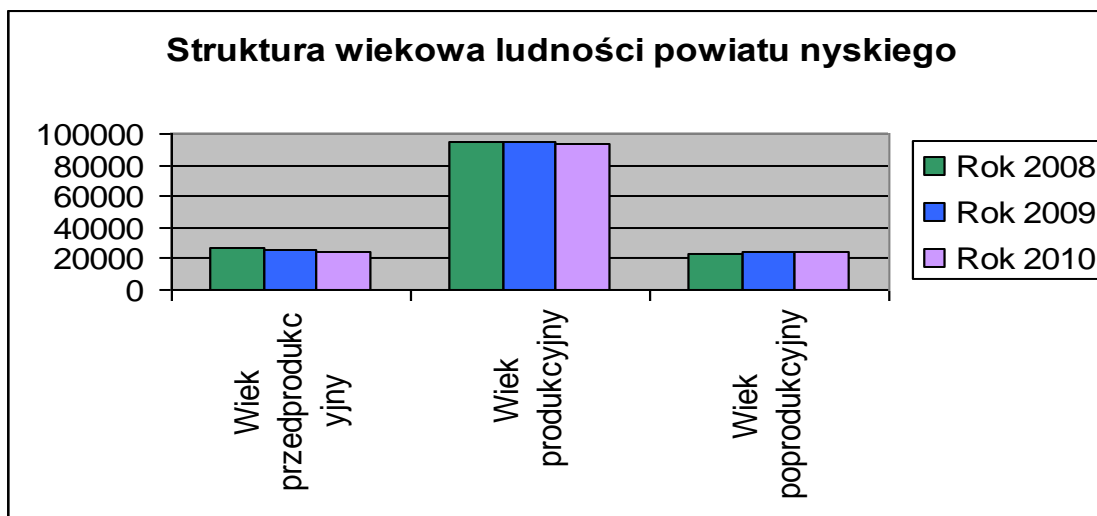
Tabela 3. Struktura wiekowa ludności powiatu nyskiego w latach 2008 – 2010

Źródło: Urząd Statystyczny w Opolu

Rok	Wiek przedprodukcyjny	Wiek produkcyjny	Wiek poprodukcyjny	Razem
2008	26326	94471	23487	144284
2009	25468	94362	24022	143852
2010	24670	93864	24631	143165

Rycina 1. Struktura wiekowa ludności powiatu nyskiego w latach 2008 – 2010

Źródło: Urząd Statystyczny w Opolu

Pomoc społeczna umożliwia przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych tym,

którzy nie są w stanie sami ich pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Pomoc społeczna wspiera ich w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Zadaniem pomocy społecznej jest także zapobieganie trudnym sytuacjom życiowym przez podejmowanie działań zmierzających do usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem.

Najczęstszymi przyczynami kwalifikującymi do pomocy społecznej w powiecie nyskim są według kolejności: ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba, bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, alkoholizm lub narkomania, bezdomność, zdarzenie losowe i sytuacja kryzysowa, przemoc w rodzinie, trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z Zakładu Karnego, klęska żywiołowa lub ekologiczna. Zatem planując działania w zakresie pomocy społecznej należy się skupić na zminimalizowaniu negatywnych skutków dla społeczeństwa powiatu wynikających z ww. problemów.

Liczbę rodzin korzystających z pomocy Ośrodków Pomocy Społecznej w latach 2009 – 2010 z uwzględnieniem powodów przedstawia tabela 4.

Tabela 4. Liczba rodzin którym Ośrodki Pomocy Społecznej przyznały pomoc z podziałem na powód w latach 2009 – 2010

Źródło: dane uzyskane z Ośrodków Pomocy Społecznej

Gmina	Glucholazy		Nysa		Paczków		Otmuchów		Korfantów		Łambinowice		Pakostawice		Skoroszyce		Kamiennik		
	2009	2010	2009	2010	2009	2010	2009	2010	2009	2010	2009	2010	2009	2010	2009	2010	2009	2010	
Powód																			
<i>Bezrobocie</i>	400	472	1067	1152	362	387	307	308	201	202	107	126	97	106	72	76	208	222	
<i>Niepełnosprawność</i>	255	276	567	535	86	89	26	24	51	34	73	84	30	28	31	32	52	53	
<i>Ochrona macierzyństwa lub wielodzietności</i>	54	55	100	97	5	6	12	13	17	18	38	31	6	24	14	14	17	17	
<i>Długotrwała lub ciężka choroba</i>	393	417	498	473	48	27	129	116	59	74	74	69	19	20	47	47	26	28	
<i>Przemoc w rodzinie</i>	15	20	10	6	9	8	0	0	36	21	1	1	0	0	0	0	0	0	
<i>Bezradność w sprawach opiekuń-wych.i prowadzenia gospod. dom.</i>	148	159	264	241	63	100	37	35	10	12	15	16	48	26	9	10	25	21	
<i>Alkoholizm lub Narkomania</i>	112	125	80	89	81	48	19	18	16	15	0	0	14	6	27	26	0	0	
<i>Ubóstwo</i>	426	505	1325	1368	402	437	191	201	43	51	5	5	127	116	88	94	33	38	
<i>Sieroctwo</i>	3	2	2	2	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
<i>Bezdomność</i>	16	24	102	112	4	9	9	6	9	12	2	1	0	0	6	8	0	0	
<i>Zdarzenia losowe i sytuacja kryzysowa</i>	125	11	3	16	1	11	89	11	0	0	0	1	0	1	1	0	2	3	
<i>Klęska żywiołowa lub ekologiczna</i>	1	1	0	0	78	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
<i>Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z Zakładu Karnego</i>	6	14	24	29	6	8	5	5	4	1	0	1	2	2	0	0	0	0	
Razem	1954	2081	4042	4120	1145	1130	827	737	447	440	315	335	343	329	295	307	363	382	

3. Bezrobocie

Tabela 5. Poziom i stopa bezrobocia

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Nysie

	Polska	Woj. opolskie	Powiat Nyski
Grudzień 2008	9,5%	9,8%	13,9%
Grudzień 2009	12,1%	12,9%	18,5%
Grudzień 2010	12,3%	13,1%	18,9%
Lipiec 2011	11,7%	12,1%	17,0%

Stopa bezrobocia na koniec lipca 2011 roku na terenie powiatu nyskiego wyniosła **17%**, w stosunku do końca 2008 roku wzrosła o 3,1%. Należy jednak zauważyć, że w latach 2009 i 2010 poziom stopy bezrobocia wzrastał, największy wzrost odnotowano od grudnia 2008 roku do grudnia 2009 roku – różnica wyniosła 4,6%, natomiast już w 2011 roku obserwujemy sukcesywny (z miesiąca na miesiąc) spadek stopy bezrobocia. Na przestrzeni ww. lat stopa bezrobocia stale znacznie przewyższa stopę w województwie opolskim i krajową.

Tabela 6. Liczba bezrobotnych w latach 2008 – lipiec 2011r.

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Nysie

MIESIĄC	2008	2009	2010	2011
STYCZEŃ	8.509	7.712	9.979	10.066
LUTY	8.137	8.163	10.233	10.096
MARZEC	7.287	8.100	9.717	9.671
KWIECIEŃ	6.466	7.647	9.000	8.989
MAJ	6.126	7.369	8.687	8.301
CZERWIEC	5.720	7.143	8.345	7.968
LIPIEC	5.569	6.894	7.685	7.813
SIERPIEŃ	5.467	6.741	7.695	x
WRZESIEŃ	5.214	6.772	7.766	x
PAŹDZIERNIK	5.080	7.076	7.466	x
LISTOPAD	5.791	7.746	8.071	x
GRUDZIEŃ	6.416	8.479	8.770	x

Liczba bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Nysie na koniec lipca 2011 roku wyniosła 7.813 osób i w porównaniu do końca 2008 roku (6.416 os.) wzrosła o 1.397 osób. Na koniec 2009 i 2010 zarejestrowanych bezrobotnych było znacznie więcej /2009 rok – 8.479os., 2010 rok – 8.770 os./ niż na koniec grudnia 2008 roku i zgodnie z tym co obecnie obserwujemy na koniec lipca 2011 roku. Dane miesięczne z bieżącego roku wskazują na tendencję spadkową.

Tabela 7. Sytuacja na rynku pracy w gminach Powiatu Nyskiego (stan na 31.12.2008 – 31.07.2011 roku)

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Nysie

Gmina	Liczba bezrobotnych wg stanu na 31 grudnia 2008 r.	Liczba bezrobotnych wg stanu na 31 lipca 2011 r.	Wzrost / spadek bezrobocia w porównaniu do grudnia 2008 r.	Spadek/ Wzrost w %
Nysa	2.391	2.926	+ 535	+ 22,4%
Głucholazy	1.332	1.582	+ 250	+ 18,8%
Otmuchów	486	732	+ 246	+ 50,6%
Paczków	944	989	+ 45	+ 4,8%
Skoroszyce	291	270	- 21	- 7,2%
Pakosławice	188	218	+ 30	+ 15,9%
Kamiennik	131	219	+ 88	+ 67,2%
Łambinowice	267	393	+ 126	+ 47,2%
Korfantów	386	497	+ 111	+ 28,7%
Ogółem	6.416	7.813	+ 1.397	+ 21,8%

Spadek liczby osób bezrobotnych odnotowano jedynie w gminie Skoroszyce, w której dynamika spadku bezrobocia ukształtowała się na poziomie 7,2%. We wszystkich pozostałych gminach zaobserwowano wzrost liczby osób bezrobotnych.

Tabela 8. Struktura bezrobotnych (stan na 31.12.2008 – 31.07.2011 roku)

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Nysie

	Grudzień 2008		Lipiec 2011		Różnica odsetek	↑ wzrost spadek ↓
	Liczba	%	Liczba	%		
Kobiety	3.466	54,1	3.879	49,6	- 4,5	↓
Mieszkańcy wsi	2.873	45,0	3.607	46,2	+ 1,2	↑
Bezrobotni bez prawa do zasiłku	4.661	73,0	6.388	81,8	+ 8,8	↑
Długotrwale bezrobotni	2.707	42,2	3.533	45,2	+ 3,0	↑
Bezrobotni powyżej 50 roku życia	1.699	26,0	2.082	26,6	+ 0,6	↑
Bez kwalifikacji zawodowych	2.115	33,0	2.954	37,8	+ 4,8	↑
Bez wykształcenia średniego	3.936	61,4	4.864	62,2	+ 0,8	↑
Bez doświadczenia zawodowego	1.486	23,2	1.679	21,5	- 1,7	↓
Samotni rodzice	622	9,7	737	9,4	- 0,3	↓
Młodzież w wieku do 25 lat	1.159	18,1	1.246	15,9	- 2,2	↓
Osoby dotychczas niepracujące	1.102	17,2	1.176	15,0	- 2,2	↓
Liczba bezrobotnych ogółem	6.416		7.813			↑

W tabeli przedstawiono wybrane kategorie osób bezrobotnych i ich udział w bezrobociu w powiecie nyskim w lipcu 2011 roku oraz dokonano porównania w stosunku do stanów wykazanych w grudniu 2008 roku. Z powyższego zestawienia wynika, że w sześciu z jedenastu wybranych kategorii odnotowano wzrost udziału w bezrobociu ogółem. Największy

wzrost wystąpił w kategorii „bezrobotni bez prawa do zasiłku”, a następny w kolejności w kategorii „bezrobotni bez kwalifikacji zawodowych”. Natomiast istotny spadek dotyczył kategorii „kobiety”.

Na koniec lipca 2011 roku w ewidencji Urzędu figurowały 3.533 osoby długotrwale bezrobotne, co stanowiło aż 45,2% ogółu osób zarejestrowanych. W grudniu 2008 roku liczba osób długotrwale bezrobotnych wynosiła 2.707 osób, czyli ponad 42% ogółu. Wniosek nasuwa się jeden, liczba osób długotrwale bezrobotnych wzrasta. Ważne jest, by okresy pozostawania bez pracy były skracane do minimum, ponieważ każdy kolejny miesiąc ogranicza szanse na znalezienie zatrudnienia. Doradcy zawodowi, pośrednicy pracy oraz specjaliści do spraw rozwoju zawodowego wskazują, że fakt długotrwałego bezrobocia jest główną przyczyną marginalizacji. Stan, jaki się z tym wiąże, prowadzi do bierności praktycznie w każdej sferze życia osoby bezrobotnej. Wiek jest kolejnym z czynników decydujących o sytuacji jednostki na rynku pracy. Osoby w wieku 25-54 lata /4.485 os. – stan na koniec lipca 2011 roku, tj. 57,4% ogółu zarejestrowanych/oraz powyżej 50 roku życia /2.082 os. – stan na koniec lipca 2011 roku, tj. 26,6% ogółu zarejestrowanych/, to osoby w wieku produkcyjnym. Stanowią one znaczący kapitał społeczny i nie można pozwolić na marnowanie ich potencjału i doświadczenia. Osoby te - mimo starań - w trakcie poszukiwania pracy napotykają szereg barier. Główną jest okres pozostawania bez zatrudnienia, kolejną - wiek i stereotypowe podejście do zatrudniania osób starszych. Szansą dla nich jest wsparcie ze strony jednostek takich jak Urząd Pracy. Następną ważną cechą, określającą szansę bezrobotnych na pozyskanie pracy, jest wykształcenie, które w istotny sposób określa status bezrobotnego na lokalnym rynku pracy oraz jego zdolności do szybkiego reagowania na zmieniające się potrzeby rynku. W powiecie nyskim w najtrudniejszej sytuacji znajdują się osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym oraz gimnazjalnym i niższym – łącznie 4.864 osoby na koniec lipca bieżącego roku, tj. ponad 62% ogółu wszystkich osób zarejestrowanych. Podobnie sytuacja wyglądała na koniec 2008 roku. Osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym oraz gimnazjalnym i niższym było łącznie 3.936, tj. 61,35% ogółu zarejestrowanych. Główną barierę w znalezieniu zatrudnienia stanowi tutaj niski poziom wykształcenia i brak odpowiednich kwalifikacji zawodowych. Na niski poziom aktywności zawodowej osób bezrobotnych ma wpływ również ogólna sytuacja na lokalnym rynku pracy i świadomość wysokiego bezrobocia w powiecie. Istotnym jest fakt, że panuje ogólne przekonanie, iż potencjalni pracodawcy bez wsparcia finansowego ze strony Powiatowego Urzędu Pracy nie są zainteresowani tworzeniem nowych miejsc zatrudnienia.

4. Przemoc w rodzinie, interwencje rodzinne Komendy Powiatowej w Nysie i Sądów Rejonowych w Nysie i Prudniku

Z danych statystycznych uzyskanych z Komendy Powiatowej Policji w Nysie wynika, że w latach 2007 – 2010 Komenda przeprowadziła 3395 interwencji domowych. Najmniej interwencji przeprowadzono w 2007r. – 288, z kolei najwięcej w 2009r. – 1275. Analizując dane z tabeli 9 zauważa się, że w danym okresie do 2009r. nastąpił znaczny tj. czterokrotny wzrost interwencji domowych.

Tabela 9. Liczba ofiar przemocy domowej

Źródło: dane uzyskane z Komendy Powiatowej Policji w Nysie

Liczba ofiar przemocy domowej	Lata			
	2007	2008	2009	2010
Kobiet	222	533	921	788
Mężczyzn	39	91	214	182
Dzieci do lat 13	18	52	76	61
Dzieci do lat 18	9	58	64	67
Razem	288	734	1275	1098

W zdecydowanej większości osobami stosującymi przemoc domową byli mężczyźni. W 2007 roku sprawców odnotowano 220, a w 2010r. – 547. Szczegółową liczbę sprawców przedstawia tabela 10.

Tabela 10. Liczba sprawców przemocy domowej

Źródło: dane uzyskane z Komendy Powiatowej Policji w Nysie

Liczba sprawców przemocy domowej	Lata			
	2007	2008	2009	2010
Kobiet	10	28	33	23
Mężczyzn	220	449	688	547
Nieletnich	-	1	-	1
Razem	230	478	721	571

Teren powiatu nyskiego podlega jurysdykcji dwóch sądów w Nysie i Prudniku. Podział administracyjny w kraju nie pokrywa się z zasięgiem terytorialnym działalności sądów. Sąd Rejonowy w Nysie rozpatruje sprawy gmin: Nysa, Otmuchów, Paczków, Korfántów, Kamiennik, Łambinowice, Skoroszyce, Pakosławice natomiast Sąd Rejonowy w Prudniku gminę Głuchołazy.

Z informacji uzyskanych z **Sądów Rejonowych w Nysie i Prudniku** wynika, że najczęściej prowadzone były sprawy:

- które wszczęto z urzędu (Now) - postępowania wyjaśniające w wyniku sygnałów policji, prokuratury rejonowej, OPS, dyrektorów szkół, osób prywatnych, osób prawnych, iż w danej rodzinie źle się dzieje, są problemy na przykład alkoholowe, materialne lub inne w wyniku których dobro małoletnich dzieci jest zagrożone,
- czyny karalne (Nk) to jest popełnione przez nieletnich oraz dotyczące demoralizacji (nieuczęszczanie do szkoły, sprawianie kłopotów wychowawczych, spożywanie alkoholu, używanie narkotyków),
- z zakresu ingerencji Sądu w sposób wykonywania władzy rodzicielskiej przez rodziców (Nsm) – to jest w sytuacjach niewłaściwego wykonywania obowiązków rodzicielskich, przemocy w rodzinie, nieudolności wychowawczej.

Tabela 11. Zastosowane środki wychowawcze i poprawcze przez Sąd Rejonowy w Nysie i Prudniku

Źródło: dane uzyskane z Sądów w Nysie i Prudniku

Rodzaj sprawy	Zastosowane środki wychowawcze lub poprawcze	Sąd Rejonowy w Nysie				Sąd Rejonowy w Prudniku			
		Ilość osób w 2007r.	Ilość osób w 2008r.	Ilość osób w 2009r.	Ilość osób w 2010r.	Ilość osób w 2007r.	Ilość osób w 2008r.	Ilość osób w 2009r.	Ilość osób w 2010r.
Now Nk	Nadzór kuratora	188	217	218	214	7	19	20	9
	Zobowiązanie nieletniego	58	55	53	45	15	16	8	19
	Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy	6	10	4	8	1	1	3	4
	Zakłady Poprawcze	1	2	1	2	1	-	-	1
	Odpowiedzialny dozór rodziców	87	81	59	54	1	2	10	6
	Inne (np. upomnienia)	143	101	103	117	20	17	14	16
Nsm	Nadzór kuratora	737	829	936	956	31	26	12	15
	Placówka opiekuńczo-wychowawcza	129	157	133	130	1	-	1	1
	Rodzina zastępcza	97	120	104	128	-	3	11	6

Tabela 11 przedstawia zastosowane środki wychowawcze i poprawcze przez Sądy Rejonowe w Nysie i Prudniku w sprawach o czyny karalne popełnione przez nieletnich oraz w sprawach dotyczących zakresu sprawowania władzy rodzicielskiej przez rodziców. Analizując dane zawarte w tabeli można zauważyć, że mimo stale zmniejszającej się populacji dzieci nadal utrzymuje się duża liczba małoletnich, wobec których sąd ingerował w sprawach z zakresu sprawowanej władzy rodzicielskiej. Najczęstszym środkiem stosowanym przez sąd było ustanowienie nadzoru kuratora.

5. Diagnoza pomocy społecznej

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Nysie w powiecie nyskim zostało powołane Uchwałą Rady Powiatu Nr V/23/29 z dnia 28 stycznia 1999r. Realizuje zadania w oparciu o ustawy:

1. ustawę o pomocy społecznej z dn. 12 marca 2004r. (tekst jednolity z 2009r. Dz. U. Nr 175 poz. 1362 ze zmianami),
2. ustawę o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych z dn. 27 sierpnia 1997r. (Dz. U. z 2011 Nr 127, poz. 721 ze zmianami),
3. ustawę o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dn. 9 czerwca 2011r. (Dz. U. Nr 149 poz. 887 ze zmianami).

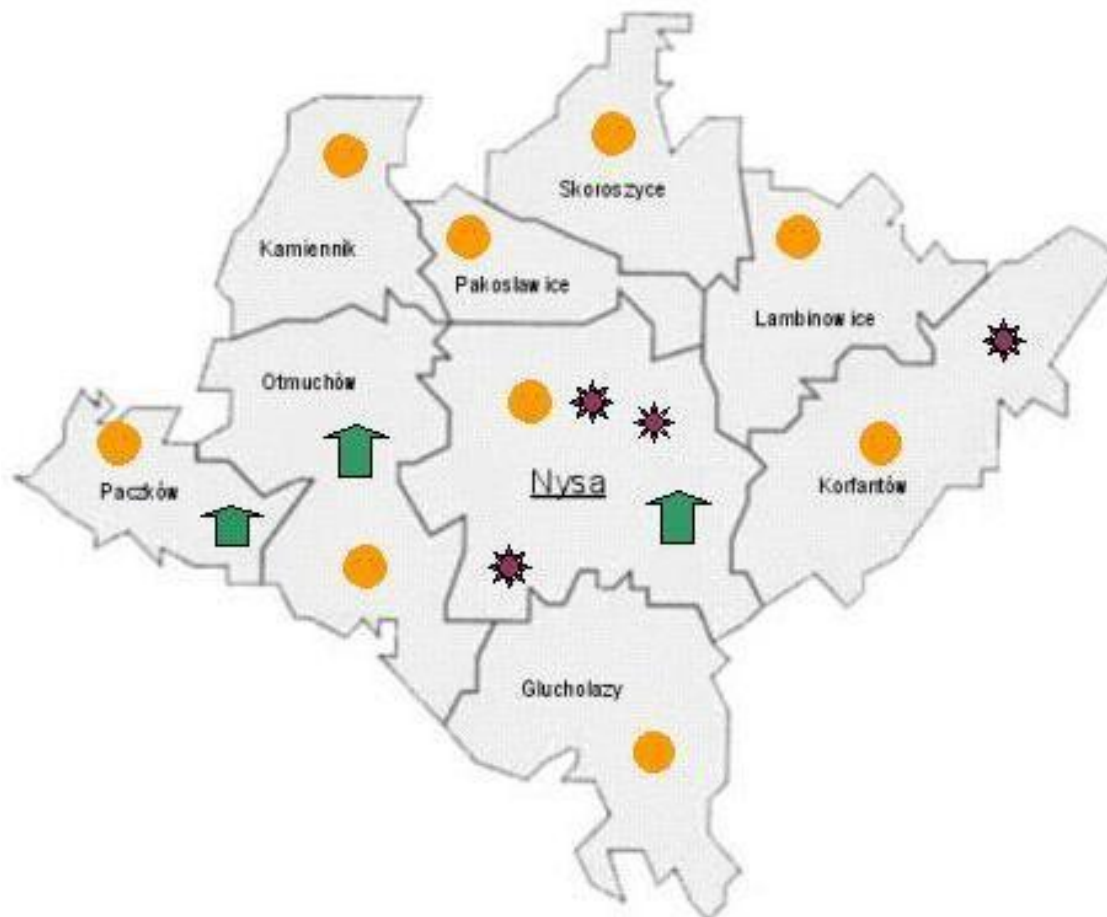
W strukturze organizacyjnej Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie funkcjonują następujące działy:

1. Dział pomocy środowiskowej, stacjonarnej i administracji,
2. Dział opieki na dzieckiem i rodziną,
3. Dział pomocy osób niepełnosprawnych,

4. Dział finansowy.

Przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie od stycznia 2000r. działa **Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Stopniu Niepełnosprawności**, który został powołany Uchwałą Zarządu nr 48/50/99 z dnia 27 września 1999r. Ponadto przy Centrum funkcjonuje **Ośrodek Interwencji Kryzysowej**.

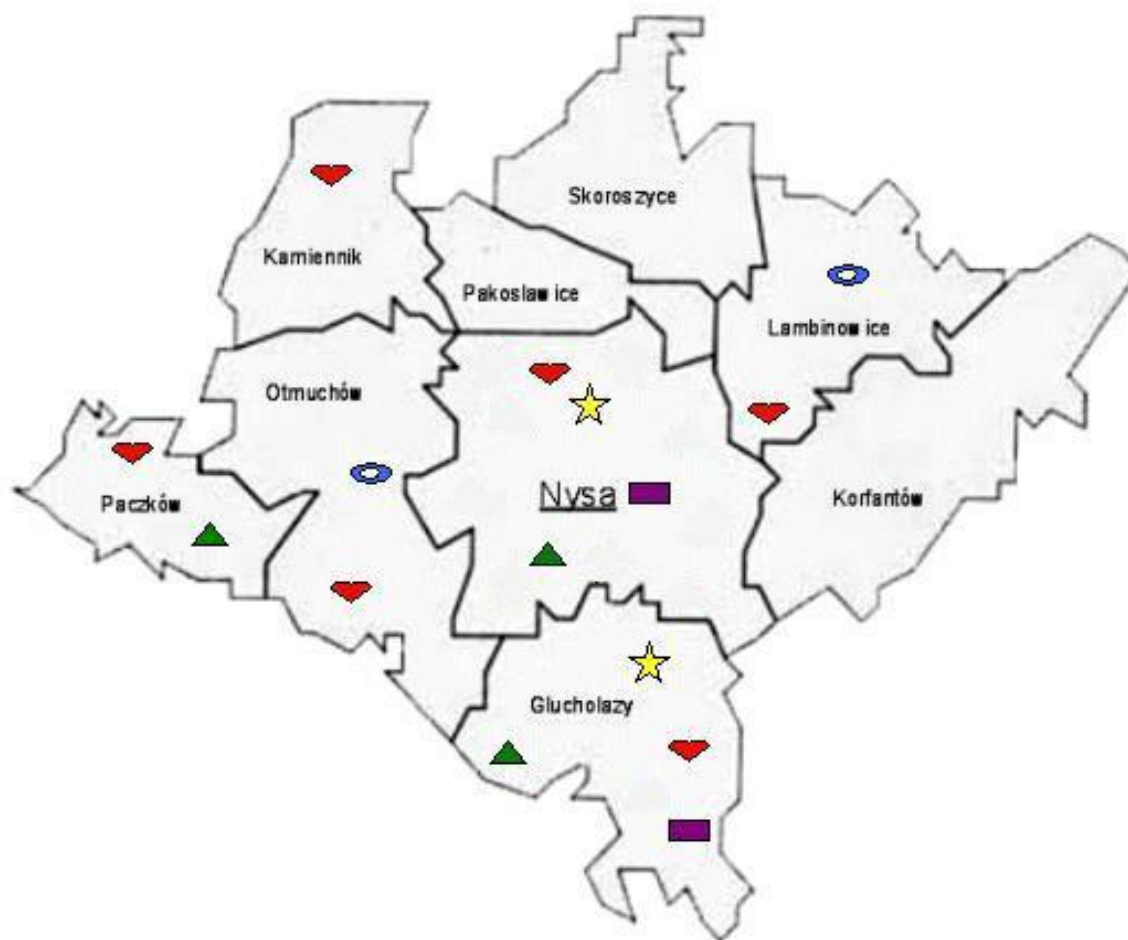
Rycina 2. Mapa przedstawiająca placówki działające na terenie powiatu nyskiego

LEGENDA

- Ośrodek Pomocy Społecznej
- Dom Pomocy Społecznej
- Dom Dziecka

Rycina 3. Mapa przedstawiająca placówki działające na rzecz osób niepełnosprawnych

LEGENDA

- ★ Organizacje pozarządowe
- ▲ Zakłady Pracy Chronionej
- ♥ Stacje CARITAS
- Schroniska dla bezdomnych
- Warsztaty Terapii Zajęciowej

5.1. Pomoc środowiskowa i stacjonarna

Pomoc środowiskowa realizowana jest przez ośrodki pomocy społecznej.

Na terenie powiatu nyskiego funkcjonuje 9 ośrodków pomocy społecznej (w każdej gminie) realizujących zadania własne oraz zadania zlecone gminie.

W 2010 roku z pomocy Ośrodków Pomocy Społecznej powiatu nyskiego skorzystało 5066 rodzin.

Tabela 12. Liczba rodzin korzystająca z pomocy Ośrodka Pomocy Społecznej w 2010r.

Źródło: dane uzyskane z Ośrodków Pomocy Społecznej

Lp.	Gmina	Rok 2010
1.	Głuchołazy	754
2.	Nysa	1714
3.	Paczków	680
4.	Otmuchów	445
5.	Korfantów	406
6.	Łambinowice	229
7.	Pakosławice	182
8.	Skoroszyce	100
9.	Kamiennik	556

Na terenie powiatu nyskiego działają **Gminne Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych**. W Gminie Nysa podstawowym założeniem Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych jest promocja zdrowego stylu życia i rozbudzenie wśród młodzieży od najmłodszych lat zainteresowania różnymi formami aktywności: artystycznej, sportowej i naukowej jako alternatywy wobec uzależnień, szczególnie picia alkoholu, zażywania narkotyków oraz stosowania przemocy oraz innych zjawisk patologicznych, a także kształtowanie prawidłowych nawyków prozdrowotnych.

Głównymi celami i zadaniami programu są:

- 1) promocja zdrowego stylu życia, w szczególności wśród dzieci i młodzieży,
- 2) wspieranie wychowawczej roli szkoły i rodziny,
- 3) zmniejszenie rozmiarów aktualnie istniejących problemów alkoholowych i innych zjawisk patologicznych, w tym przeciwdziałanie przemocy,
- 4) zapobieganie powstawaniu nowych problemów alkoholowych oraz innych zjawisk patologicznych, w tym eskalacji przemocy,
- 5) wspomaganie merytoryczne i finansowe instytucji, organizacji pozarządowych oraz osób fizycznych, którzy swoim działaniem przyczyniają się do przeciwdziałania patologiom i kształtowania pozytywnych postaw społecznych.

W Ośrodku Pomocy Społecznej w Nysie i w Głuchołazach funkcjonuje: Klub Integracji Społecznej, ponadto w Ośrodku Pomocy Społecznej w Głuchołazach funkcjonuje

Centrum Wolontariatu, a w Ośrodku Pomocy Społecznej w Nysie Klub Umiejętności Społecznych. W gminie Nysa realizowany jest projekt obejmujący utworzenie Gminnego Centrum Pomocy Społecznej w skład którego będą wchodziły: Ośrodek Pomocy Społecznej z Klubem Integracji Społecznej, Klubem Umiejętności Społecznych, zespoły interdyscyplinarne, świetlica socjalna i Inkubator Organizacji Społecznych.

Na terenie powiatu funkcjonują dwa schroniska dla bezdomnych mężczyzn w Bielicach i w Jasienicy Górnej. Prowadzone są one przez Towarzystwo Pomocy św. Brata Alberta. Ww. Towarzystwo na terenie gminy Łambinowice i Korfantów prowadzi Punkt Wydawania Żywności. Oprócz w/w schronisk w Nysie znajduje się Noclegownia dla Bezdomnych prowadzona przez CARITAS w Nysie.

Schronisko dla Bezdomnych Mężczyzn w Bielicach- znajduje się tam 156 łóżek, na dzień 31 grudnia 2010r. przebywało 142 osoby.

Schronisko dla Bezdomnych Mężczyzn w Jasienicy Górnej- znajduje się tam 50 łóżek, na dzień 31 grudnia 2010r. przebywały tam 52 osoby.

Noclegownia dla Bezdomnych w Nysie- celem działania noclegowni jest zapewnienie bezdomnym noclegu, wyżywienia składającego się z trzech posiłków, możliwości kąpieli, wymiany zniszczonej odzieży. Każdy bezdomny objęty jest pracą socjalną która ma na celu umożliwienie wyjścia z bezdomności, nauki podstawowych zasad funkcjonowania w społeczeństwie. Na dzień 31. 12. 2010r. przebywało tam 60 osób. W noclegowni funkcjonuje mieszkanie socjalne dla kobiet, które doznały przemocy w rodzinie.

Pomoc stacjonarna realizowana jest w powiecie nyskim poprzez działalność domów pomocy społecznej (DPS). Na terenie powiatu nyskiego funkcjonują cztery domy pomocy społecznej o łącznej liczbie miejsc 296.

Dom Pomocy Społecznej w Korfantowie przy ulicy 3-go Maja 2, przeznaczony jest dla osób w podeszłym wieku oraz osób niepełnosprawnych fizycznie - liczba miejsc 56.

Dom Pomocy Społecznej w Nysie przy ulicy Alei Wojska Polskiego 77 prowadzony przez Zgromadzenie Sióstr Maryi Niepokalanej z siedzibą w Branicach, przeznaczony dla dzieci i młodzieży intelektualnie niepełnosprawnych oraz osób dorosłych intelektualnie niepełnosprawnych- liczba miejsc 80.

Dom Pomocy Społecznej w Nysie, przy ul. Świętojańskiej 6 prowadzony przez Kongregację Sióstr Miłosierdzia Św. Karola Boromeusza z siedzibą w Trzebnicy, przeznaczony jest dla kobiet przewlekle psychicznie chorych, dysponuje 55 miejscami. Po zakończeniu modernizacji domu planuje się zwiększyć liczbę miejsc z 55 do 60, oraz uruchomić dzienny dom pomocy na 15 miejsc.

Dom Pomocy Społecznej w Kopernikach 17, prowadzony przez Zgromadzenie Sióstr Franciszkanek Rodziny Maryi z siedzibą w Poznaniu, przeznaczony jest dla osób w podeszłym wieku oraz osób przewlekle somatycznie chorych, dysponuje 105 miejscami.

Tylko pierwszy z wymienionych domów jest placówką powiatową, trzy pozostałe domy są domami Zgromadzeniowymi. Domy Pomocy Społecznej powiatu nyskiego osiągnęły podstawowy standard usług o którym mowa § 6 Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 19 października 2005r. w sprawie domów pomocy społecznych (Dz. U. Nr 217 poz. 1837) i posiadają zezwolenie Wojewody Opolskiego na prowadzenie domów pomocy społecznej na czas nieokreślony.

Domy Pomocy Społecznej świadczą usługi:

1. w zakresie potrzeb bytowych zapewniają:

- miejsce zamieszkania,
- wyżywienie,
- utrzymanie czystości,
- odzież, obuwie,

2. opiekuńcze polegające na:

- udzielaniu pomocy podstawowych czynnościach życiowych,
- pielęgnacji,
- niezbędnej pomocy w załatwianiu spraw osobistych,

3. wspomagające polegające na:

- umożliwieniu udziału w terapii zajęciowej,
- podnoszeniu sprawności i aktywizowaniu mieszkańców,
- umożliwieniu zaspokojenia potrzeb religijnych i kulturalnych,
- zapewnieniu warunków do rozwoju samorządności mieszkańców,
- stymulowaniu nawiązywania, utrzymywania i rozwijania kontaktu z rodziną i społecznością lokalną,
- działaniu zmierzającym do usamodzielnienia mieszkańca domu, w miarę jego możliwości,
- pomocy usamodzielniającemu się mieszkańcowi domu w podjęciu pracy w przypadku osób spełniających warunki do takiego usamodzielnienia,
- zapewnieniu bezpiecznego przechowywania środków pieniężnych i przedmiotów wartościowych,
- finansowaniu mieszkańcowi domu nieposiadającemu własnego dochodu wydatków na niezbędne przedmioty osobistego użytku,
- zapewnieniu przestrzegania praw mieszkańców domu oraz dostępności do informacji o tych prawach dla mieszkańców domu,
- sprawnym wnoszeniu i załatwianiu skarg i wniosków mieszkańców.

Ponadto Dom Pomocy Społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie zapewnia swoim mieszkańcom usługi w zakresie potrzeb edukacyjnych polegające na:

- pobieraniu nauki,
- uczestnictwa z zajęciach rewalidacyjno-wychowawczych,
- uczeniu i wychowaniu przez doświadczenia życiowe.

We wszystkich placówkach działają zespoły terapeutyczno-opiekuńcze, celem ich działalności jest opracowanie i wdrażanie planów indywidualnego wsparcia. Plany indywidualnego wsparcia zawierają analizę stanu obecnego mieszkańca, ustalają plan opieki, określają cele działań i środki realizacji, uwzględniają aktualne potrzeby, warunki i możliwości mieszkańca. Każdy z domów posiada procedury dotyczące mieszkańców i personelu, określające zasady postępowania w niektórych sytuacjach z uwzględnieniem potrzeb mieszkańców zgodnie z obowiązującym prawem.

Pobyt w domu pomocy społecznej jest odpłatny do wysokości średniego miesięcznego kosztu utrzymania. W domach pomocy społecznej powiatu nyskiego koszt ten

zostaje ustalony corocznie przez starostę i ogłoszony w wojewódzkim dzienniku urzędowym. Tabela 13 przedstawia miesięczne koszty utrzymania mieszkańca z podziałem na poszczególne domy pomocy społecznej w latach 2007-2011.

Tabela 13. Średni miesięczny koszt mieszkańca w Domach Pomocy Społecznej w latach 2007 – 2011

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PCPR w Nysie

Nazwa domu	Koszt utrzymania 2007r.	Koszt utrzymania 2008r.	Koszt utrzymania 2009 r.		Koszt utrzymania 2010r.	Koszt utrzymania 2011r.	
			Zezwolenie warunkowe	Zezwolenie na czas nieokreślony		Zezwolenie warunkowe	Zezwolenie na czas nieokreślony
DPS dla kobiet przewlekle psychicznie chorych w Nysie	1820	1820	1820	-	1773,98	1773,98	1852,03
DPS dla osób w podeszłym wieku oraz osób niepełnosprawnych fizycznie w Korfantowie	1903	1891	1891	1971	1916,95	-	2335,65
DPS dla osób w podeszłym wieku oraz dla osób przewlekle somatycznie chorych w Kopemikach	1812	1603	-	1699	1675,40	-	1978,78
DPS dla dzieci i młodzieży intelektualnie niepełnosprawnych oraz osób dorosłych intelektualnie niepełnosprawnych w Nysie	1821	1755	1755	-	1755	-	2036,09

Analizując miesięczne koszty utrzymania mieszkańca w domach pomocy społecznej w poszczególnych latach można stwierdzić, iż koszty utrzymania mieszkańca są wyższe gdy dom pomocy społecznej osiągnął podstawowy standard usług. Było to spowodowane tym iż koszt utrzymania domu pomocy społecznej prowadzonego na podstawie zezwolenia warunkowego po dniu 31 grudnia 2007r. nie mógł ulec podwyższeniu, aż do miesiąca w którym zostało wydane zezwolenie na prowadzenie domu pomocy społecznej.

W związku z powyższym iż w II połowie 2011r. wszystkie podmioty prowadzące domy pomocy społecznej uzyskały już zezwolenie na prowadzenie domu na czas nieokreślony koszt utrzymania mieszkańca w każdym domu pomocy społecznej jest wyższy niż z w latach poprzednich.

Ustawa o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004r. (Dz. U. Nr 64 poz. 593 ze zmianami) zmieniła zasady finansowania domów pomocy społecznej. Dlatego też w domach pomocy społecznej przebywają osoby przyjęte do domu pomocy społecznej przed dniem 1 stycznia 2004r., a także mieszkańcy przyjęci do domu pomocy społecznej ze skierowaniami wydanymi przed tym dniem (osoby przyjęte według starych zasad) oraz pensjonariusze przyjęci do domu pomocy społecznej po dniu 1 stycznia 2004r. (osoby przyjęte według nowych zasad). Osoby przebywające w domu pomocy społecznej na starych zasadach

ponoszą odpłatność za pobyt w domu pomocy społecznej w wysokości 70% swojego dochodu. Dla osób umieszczonych w domu pomocy społecznej według nowych zasad zobowiązani do wnoszenia opłaty za pobyt w domu pomocy społecznej są w kolejności:

- mieszkaniec domu, a w przypadku osób małoletnich przedstawiciel ustawy z dochodów dziecka,
- małżonek, zstępni przed wstępnymi,
- gmina z której osoba została skierowana do domu pomocy społecznej- przy czym osoby i gmina określone wyżej nie mają obowiązku wnoszenia opłat, jeżeli mieszkaniec domu ponosi pełną odpłatność,
- opłatę za pobyt w domu pomocy społecznej mogą wносить osoby wyżej niewymienione.

Opłatę za pobyt w domu pomocy społecznej wnoszą:

- mieszkaniec domu, nie więcej jednak niż 70 % swojego dochodu, a w przypadku osób małoletnich przedstawiciel ustawy z dochodów dziecka, nie więcej niż 70 % tego dochodu;
- małżonek, zstępni przed wstępnymi - zgodnie z umową zawartą:
  - ✓ w przypadku osoby samotnie gospodarującej, jeżeli dochód jest wyższy niż 300 % kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej, jednak kwota dochodu pozostająca po wniesieniu opłaty nie może być niższa niż 300 % tego kryterium,
  - ✓ w przypadku osoby w rodzinie, jeżeli posiadany dochód na osobę jest wyższy niż 300 % kryterium dochodowego na osobę w rodzinie, z tym że kwota dochodu pozostająca po wniesieniu opłaty nie może być niższa niż 300 % kryterium dochodowego na osobę w rodzinie;
- gmina, z której osoba została skierowana do domu pomocy społecznej - w wysokości różnicy między średnim kosztem utrzymania w domu pomocy społecznej a opłatami wnoszonymi przez osoby, o których mowa wyżej. W przypadku niewywiązywania się osób, o których mowa wyżej, z obowiązku opłaty za pobyt w domu pomocy społecznej opłaty te zastępczo wnosi gmina, z której osoba została skierowana do domu pomocy społecznej. Gminie przysługuje prawo dochodzenia zwrotu poniesionych na ten cel wydatków.

Natomiast na osoby przebywające w domu pomocy społecznych na starych zasadach przysługuje dotacja z budżetu państwa.

Tabela 14. Liczba osób przebywających w domach pomocy społecznej w latach 2007 – 2010 z podziałem na mieszkańców przyjętych przed 1 stycznia 2004r. (na starych zasadach) i po dniu 1 stycznia 2004r. (na nowych zasadach)

Źródło: dane uzyskane z Domów Pomocy Społecznej

Dom Pomocy Społecznej	Liczba mieszkańców na dzień 31 grudnia 2007		Liczba mieszkańców na dzień 31 grudnia 2008		Liczba mieszkańców na dzień 31 grudnia 2009		Liczba mieszkańców na dzień 31 grudnia 2010	
	Przyjęta przed 1.I.2004r.	Przyjęta po 1.I.2004r.	Przyjęta przed 1.I.2004r.	Przyjęta po 1.I.2004r.	Przyjęta przed 1.I.2004r.	Przyjęta po 1.I.2004r.	Przyjęta przed 1.I.2004r.	Przyjęta po 1.I.2004r.
DPS dla kobiet przewlekłe psychicznie chorych w Nysie	36	9	35	25	34	24	33	22
DPS dla osób w podeszłym wieku oraz osób niepełnosprawnych fizycznie w Korfantowie	28	20	25	29	23	28	19	37
DPS dla osób w podeszłym wieku oraz dla osób przewlekłe somatycznie chorych w Kopemikach	61	49	52	58	46	61	35	68
DPS dla dzieci i młodzieży intelektualnie niepełnosprawnych oraz osób dorosłych intelektualnie niepełnosprawnych w Nysie	72	9	71	9	70	10	69	9
Razem	197	87	183	127	173	123	156	136

Jak wynika z tabeli 14 liczba osób umieszczonych w domach pomocy społecznej na starych zasadach z roku na rok zmniejsza się, a w niektórych domach pomocy społecznej przebywa już więcej mieszkańców umieszczonych na nowych zasadach.

W powiecie nyskim można zauważyć duże zainteresowanie usługami świadczonymi przez Domy Pomocy Społecznej.

Tabela 15 przedstawia liczbę osób umieszczonych w domach pomocy społecznej powiatu nyskiego z podziałem na gminy w latach 2007-2010. Jak wynika z tabeli najwięcej mieszkańców do DPS zostało umieszczonych z gminy Nysa – 64 i z gminy Otmuchów- 15, 6 mieszkańców zostało umieszczonych z gminy Głuchołazy, Korfantów, Łambinowice i Kamiennik, 2 z gminy Paczków i po 1z gminy Pakosławice i Skoroszyce. Ogółem w latach 2007-2010 zostało umieszczonych w domach pomocy społecznej 107 mieszkańców powiatu nyskiego.

Tabela 15. Liczba osób umieszczonych w domach pomocy społecznej powiatu nyskiego w latach 2007 – 2010 z podziałem na gminy

Źródło: dane uzyskane z Domów Pomocy Społecznej

Lp.	Gmina	Głuchołazy	Nysa	Paczków	Otmuchów	Korfantów	Łambinowice	Pakosławice	Skoroszyce	Kamiennik
	Profil domu									
1.	DPS dla kobiet przewlekle psychicznie chorych w Nysie	0	18	1	2	0	0	0	0	1
2.	DPS dla osób w podeszłym wieku oraz osób niepełnosprawnych fizycznie w Korfantowie	3	5	0	4	5	5	1	0	2
3.	podeszłym wieku, oraz dla osób przewlekle somatycznie chorych w Kopemikach	3	40	1	9	1	1	0	0	2
4.	DPS dla dzieci i młodzieży intelektualnie niepełnosprawnych oraz osób dorosłych intelektualnie niepełnosprawnych w Nysie	0	1	0	0	0	0	0	1	1
Razem		6	64	2	15	6	6	1	1	6

Gminy kierują swoich mieszkańców do Domów Pomocy Społecznej na terenie innych powiatów. W latach 2007-2010 ogółem do domów pomocy społecznej na terenie innych powiatów skierowano 89 mieszkańców. Najwięcej swoich mieszkańców do DPS skierowała gmina Otmuchów 32 osoby, następnie gmina Nysa 23 osoby i gmina Korfantów 15 osób. Gmina Głuchołazy skierowała 12 osób, gmina Skoroszyce 3 osoby, gminie Pakosławice i Kamiennik 2 osoby oraz 1 osobę skierowano do gminy Łambinowice.

Tabela 16. Liczba osób skierowanych do domów pomocy społecznej na terenie innych powiatów w latach 2007 – 2010 z podziałem na typy domów

Źródło: dane uzyskane z Ośrodków Pomocy Społecznej

Lp.	Gmina	Głuchola zy	Nys a	Paczkó w	Otmuchó w	Korfantó w	Łambinowi ce	Pakośławi ce	Skoroszy ce	Kamienn ik
	Profil domu									
1.	DPS dla osób przewlekłe psychicznie chorych	6	11	0	5	5	0	1	0	0
2.	DPS dla osób w podeszłym wieku oraz dla osób niepeł. fizycznie	0	2	0	0	7	0	1	0	0
3.	DPS dla osób w podeszłym wieku, oraz dla osób przewlekłe somatycznie chorych	2	1	0	15	1	1	0	0	1
4.	DPS dla dzieci i młodzieży intelektualnie niepełnosprawnych oraz osób dorosłych intelektualnie niepełnosprawnych	0	1	0	1	0	0	0	1	0
5.	DPS dla osób w podeszłym wieku	2	1	0	7	0	0	0		0
6.	DPS dla osób przewlekłe somatycznie chorych	0	4	0	0	0	0	0	1	1
7.	DPS dla osób dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie	0	1	0	4	0	0	0	0	0
8.	DPS dla dzieci i młodzieży niepeł. intel.	0	1	0	0	0	0	0	1	0
9.	DPS dla osób niepeł. fizycz.	0	1	0	0	0	0	0	0	0
10.	DPS dla osób somatycznie chorych oraz osób niepeł. fizycz.	2	0	0	0	2	0	0	0	0
Razem		12	23	0	32	15	1	2	3	2

Jak wynika z analizy struktury wiekowej mieszkańców powiatu nyskiego rośnie liczba osób w wieku poprodukcyjnym. Do domów pomocy społecznej powiatu nyskiego według tabeli 17 na dzień 31.12.2010r. oczekiwały 34 osoby.

Najwięcej osób oczekiwało na umieszczenie do Domu Pomocy Społecznej w Kopernikach 19 osób i do Korfantowa – 12 osób. Są to domy przeznaczone dla osób w podeszłym wieku.

Tabela 17. Liczba osób oczekujących na umieszczenie do domów pomocy społecznej powiatu nyskiego w latach 2007 – 2010 z podziałem na gminy

Źródło: dane uzyskane z Domów Pomocy Społecznej

Lp.	Dom Pomocy Społecznej	Liczba osób oczekujących na dzień 31 grudnia 2007	Liczba osób oczekujących na dzień 31 grudnia 2008	Liczba osób oczekujących na dzień 31 grudnia 2009	Liczba osób oczekujących na dzień 31 grudnia 2010
1.	DPS dla kobiet przewlekle psychicznie chorych w Nysie	1	4	2	2
2.	DPS dla osób w podeszłym wieku oraz osób niepełnosprawnych fizycznie w Korfantowie	1	5	10	12
3.	DPS dla osób w podeszłym wieku oraz dla osób przewlekle somatycznie chorych w Kopernikach	13	20	30	19
4.	DPS dla dzieci i młodzieży intelektualnie niepełnosprawnych oraz osób dorosłych intelektualnie niepełnosprawnych w Nysie	5	3	3	1
Razem		20	32	45	34

Ośrodki Pomocy Społecznej powiatu nyskiego w latach 2012-2015 przewidują skierować do domów pomocy społecznej 248 osób. Do domów pomocy społecznej powiatu nyskiego planują skierować 202 osoby, a na terenie innych powiatów 46 osób. Tabela 18 przedstawia liczbę osób przewidywanych do umieszczenia w domach pomocy społecznej w latach 2012 – 2015 z podziałem na gminy powiatu nyskiego.

Tabela 18. Przewidywana liczba osób do umieszczenia w domach pomocy społecznej powiatu nyskiego oraz na terenie innych powiatów w latach 2012 – 2015 z podziałem na gminy

Źródło: dane uzyskane z Ośrodków Pomocy Społecznej

Lp.	Gmina	Gluchoła zy	Nys a	Paczkó w	Otmuchó w	Korfantó w	Łam bin owi ce	Pakośławi ce	Skoroszy ce	Kamienn ik
	Profil domu									
1.	DPS dla kobiet przewlekle psychicznie chorych w Nysie	1	4	4	2	1	8	4	1	2
2.	DPS dla osób w podeszłym wieku oraz osób niepełnosprawnych fizycznie w Korfantowie	8	8	0	8	9	20	4	0	10
3.	podeszłym wieku, oraz dla osób przewlekle somatycznie chorych w Kopemikach	8	34	4	9	2	12	4	0	9
4.	DPS dla dzieci i młodzieży intelektualnie niepełnosprawnych oraz osób dorosłych intelektualnie niepełnosprawnych w Nysie	1	10	0	3	2	8	0	0	2
5.	DPS na terenie innych powiatów	2	24	2	3	10	0	0	0	5
Razem		20	80	10	25	24	48	12	1	28

5.2. Pomoc dzieciom i rodzinie

Działania realizowane przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie mają na celu zapewnienie opieki dziecku (w rodzinie zastępczej lub całodobowej placówce opiekuńczo-wychowawczej) oraz poprawę funkcjonowania rodziny, której sąd ograniczył, zawiesił lub pozbawił władzy rodzicielskiej umieszczając dziecko poza rodziną.

Dział opieki nad dzieckiem

W ramach działu wykonywane są następujące zadania:

1. Organizowanie dzieciom pozbawionym częściowo lub całkowicie opieki rodzicielskiej pomocy poprzez:

Rodziny zastępcze

Rodzina zastępcza - to przejściowa forma opieki nad dzieckiem, które zostało częściowo lub całkowicie jej pozbawione. Rodzina zastępcza, sprawując osobistą opiekę, w wypełnianiu swoich funkcji kieruje się dobrem przyjętego dziecka i poszanowaniem jego praw. Zapewnia dziecku warunki rozwoju i wychowania odpowiednie do jego stanu zdrowia i poziomu

rozwoju.

Umieszczenie dziecka w rodzinie zastępczej następuje na podstawie orzeczenia sądu. Pełnienie funkcji rodziny zastępczej natomiast, z mocy prawa, ustaje z dniem osiągnięcia przez dziecko pełnoletności - wyjątek stanowi sytuacja, gdzie osoba pełnoletnia decyduje się na pozostanie w rodzinie do czasu ukończenia szkoły, w której osiągnęła pełnoletność.

Dziecku pozbawionemu całkowicie lub częściowo opieki rodzicielskiej Powiat Nyski zapewnia opiekę i wychowanie w rodzinie zastępczej.

Na terenie Powiatu Nyskiego funkcjonuje najwięcej rodzin spokrewnionych z dzieckiem, zaś najmniej niespokrewnionych z dzieckiem zawodowych rodzin zastępczych.

Pod opieką PCPR znajdują się 132 rodziny zastępcze, w których umieszczonych jest 177 wychowanków (stan na dzień 31.12.2010r.). Liczbę rodzin zastępczych w Powiecie Nyskim w latach 2006-2010 (stan na 31.12.2010r.) przedstawia tabela 19.

Tabela 19. Liczba rodzin zastępczych w powiecie nyskim w latach 2006 – 2010

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PCPR w Nysie

Rok \ Rodzaj rodziny	spokrewnione	niespokrewnione z dzieckiem	zawodowe niespokrewnione z dzieckiem	Razem
2006	121	11	5	137
2007	112	15	5	132
2008	115	16	7	138
2009	107	12	6	125
2010	113	13	6	132
Razem	568	67	29	664

Ilość rodzin zastępczych (bez zawodowych) i wychowanków z terenu Powiatu Nyskiego z podziałem na gminy przedstawia tabela 20. Można z niej zaobserwować, że w ostatnich 5 latach w powiecie nyskim najmniej rodzin zastępczych było w roku 2009 tj. 119, a najwięcej w 2006r. – 132 rodziny. Z kolei dzieci objętych pieczęcią zastępczą było stosunkowo jak w przypadku liczby rodzin zastępczych, najmniej w 2009r. – 143 dzieci, a najwięcej w 2006r. tu 164 dzieci.

Tabela 20. Liczba spokrewnionych i niespokrewnionych rodzin zastępczych (bez zawodowych) w powiecie nyskim z podziałem na gminy w latach 2006 – 2010

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PCPR w Nysie

	2006		2007		2008		2009		2010	
	Ilość rodzin	Ilość dzieci	Ilość rodzin	Ilość dzieci	Ilość rodzin	Ilość dzieci	Ilość rodzin	Ilość dzieci	Ilość rodzin	Ilość dzieci
Nysa	53	63	54	61	55	68	49	58	49	59
Głucholązy	40	47	38	45	40	45	35	40	36	41
Paczków	12	16	9	11	8	10	10	14	12	17
Otmuchów	7	10	5	6	5	6	5	5	6	6
Korfantów	11	15	13	17	12	17	9	14	9	14
Łambinowice	6	7	6	6	7	7	7	7	8	8
Skoroszyce	2	5	1	1	2	2	2	2	4	5
Pakosławice	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Kamiennik	-	-	-	-	1	2	1	2	1	2
Ogółem	132	164	127	148	131	158	119	143	126	153

Od paru lat na terenie powiatu nyskiego prowadzona jest akcja popularyzująca ideę rodzicielstwa zastępczego mająca na celu zapewnienie opieki dziecku, które nie może być wychowywane przez rodziców. Z analizy tabeli 21 wynika, że w latach 2006-2010 na terenie powiatu nyskiego w rodzinach zastępczych o charakterze pogotowia rodzinnego średnio przebywało 15-ścioro dzieci, natomiast w wielodzietnych rodzinach zastępczych średnio 12-ścioro dzieci. Tak więc istnieje potrzeba tworzenia nowych zawodowych rodzin zastępczych, szczególnie pogotowia rodzinnych (zgodnie z obowiązującymi przepisami prawnymi w tych rodzinach może przebywać do 3 dzieci).

Tabela 21. Liczba zawodowych rodzin zastępczych i umieszczonych w nich dzieci w latach 2006 – 2010

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PCPR w Nysie

	2006		2007		2008		2009		2010	
	Ilość rodzin	Ilość dzieci	Ilość rodzin	Ilość dzieci	Ilość rodzin	Ilość dzieci	Ilość rodzin	Ilość dzieci	Ilość rodzin	Ilość dzieci
o charakterze pogotowia rodzinnego	3	25	3	19	3	11	2	11	2	9
wielodzietne	2	10	2	10	3	14	3	12	3	13
specjalistyczne	-	-	-	-	1	2	1	2	1	2

Z danych statystycznych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Nysie wynika, że w latach 2006 – 2010 sądy rocznie średnio ustanawiały 18 rodzin zastępczych. Z czego najmniej w 2007r. – 16 rodzin zastępczych a najwięcej w 2010r. – 22 rodziny. Tabela 22 przedstawia ilość nowych rodzin zastępczych utworzonych w latach 2006 – 2010.

Tabela 22. Liczba nowo ustanowionych rodzin zastępczych i umieszczonych dzieci w powiecie nyskim w latach 2006 – 2010

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PCPR w Nysie

	2006				2007				2008				2009				2010			
	Ilość rodzin		Ilość dzieci		Ilość rodzin		Ilość dzieci		Ilość rodzin		Ilość dzieci		Ilość rodzin		Ilość dzieci		Ilość rodzin		Ilość dzieci	
	S	NS	S	NS	S	NS	S	NS	S	NS	S	NS	S	NS	S	NS	S	NS	S	NS
Nysa	7	-	7	-	5	2	5	2	5	2	8	4	6	-	7	-	4	1	5	1
Glucholazy	3	-	3	-	2	2	2	2	7	-	7	-	5	-	6	-	6	-	7	-
Paczków	1	1	2	1	2	-	2	-	-	-	-	-	3	-	5	-	2	1	2	2
Otmuchów	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	2	1	2	1
Korfantów	3	-	3	-	2	-	3	-	1	-	2	-	1	-	1	-	1	-	1	-
Ł-wice	2	1	2	1	1	-	1	-	1	-	1	-	1	-	1	-	2	-	2	-
Skoroszyce	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	2	-	3	-
Pakosławice	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kamiennik	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Razem	17	2	18	2	12	4	13	4	16	2	21	4	17	-	21	-	19	3	22	4
OGÓLEM	19		20		16		17		18		25		17		21		22		26	

*S – rodziny spokrewnione z dzieckiem

*NS – rodziny niespokrewnione z dzieckiem

Ogółem: 92 rodziny, 109 dzieci

Placówki opiekuńczo – wychowawcze (Instytucjonalna piecza zastępcza)

W celu wsparcia funkcji opiekuńczych rodziny, dziecko może zostać objęte opieką i wychowaniem w placówkach opiekuńczo-wychowawczych. Całodobowa Placówka opiekuńczo – wychowawcza zapewnia dzieciom i młodzieży pozbawionym częściowo lub całkowicie opieki rodzicielskiej oraz niedostosowanym społecznie całodobową, ciągłą lub okresową opiekę i wychowanie, jak również wspiera działania rodziców w wychowaniu i sprawowaniu opieki. Pobyt w placówce powinien mieć charakter przejściowy, tj. do czasu powrotu dziecka do rodziny naturalnej lub ustanowienia dla niego rodziny zastępczej.

Na terenie Powiatu Nyskiego funkcjonuje Powiatowy Zespół Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych z siedzibą w Paczkowie.

Z dniem 1 maja 2010r. na bazie jednostek przejętych od Towarzystwa Interwencji Społecznych w Nysie tj. Domu Dziecka w Paczkowie oraz Pogotowia Interwencji Społecznych dla Dzieci w Nysie została utworzona placówka wielofunkcyjna o nazwie

Powiatowy Zespół Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych z siedzibą w Paczkowie, w skład którego wchodzi:

- Dom Dziecka w Paczkowie, ul. Kopernika 11,
- Dom Dziecka w Jasienicy Górnej 71,
- Pogotowie Interwencji Społecznych w Nysie, ul. Unii Lubelskiej 8.

Powiatowy Zespół Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych jest placówką o charakterze socjalizacyjno - interwencyjnym. Podstawowym zadaniem placówki jest zapewnienie warunków do prawidłowego rozwoju psychofizycznego, z uwzględnieniem zaspakajania potrzeb emocjonalnych, kompensujących brak domu rodzinnego. PZPOW dysponuje łącznie 72 miejscami, z czego:

- Dom Dziecka w Paczkowie- 30 miejsc,
- Dom Dziecka w Jasienicy Górnej- 28 miejsc,
- Pogotowie Interwencji Społecznych w Nysie – 14 miejsc.

Miesięczne koszty utrzymania w placówkach opiekuńczo-wychowawczych dziecka na terenie Powiatu Nyskiego przedstawia tabela 23.

Tabela 23. Miesięczne koszty utrzymania dziecka w placówkach Powiatu Nyskiego w latach 2006 – 2010

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PCPR w Nysie

Nazwa placówki na terenie Powiatu Nyskiego	Średni miesięczny koszt utrzymania dziecka w placówce w latach				
	2006	2007	2008	2009	2010
Pogotowie interwencji Społecznych w Nysie	1 945	2 355	2 264	2 324,64	2 339,46
Dom Dziecka w Paczkowie	1 675	2 255	2 022	2 129,45	2 209,51

Z tabeli 24 wynika, że najwięcej oczekujących dzieci na umieszczenie w placówkach opiekuńczo – wychowawczych na terenie powiatu nyskiego w latach 2006 – 2010 było w 2008r. (stan na 31.12.2008). Brak dzieci oczekujących na umieszczenie od połowy 2010r. było spowodowane uruchomieniem Domu Dziecka w Jasienicy Górnej z dniem 1 maja 2010r.

Tabela 24. Liczba dzieci z terenu Powiatu Nyskiego oczekujących na umieszczenie w placówce opiekuńczo – wychowawczej w latach 2006 – 2010

Źródło: dane uzyskane z Powiatowego Zespołu Placówek Opiekuńczo – Wychowawczych

Miesiąc	Liczba dzieci oczekujących na umieszczenie w placówce opiekuńczo-wychowawczej w latach:				
	2006	2007	2008	2009	2010
Styczeń	5	13	8	22	6
Luty	5	12	12	23	7
Marzec	6	11	14	21	9
Kwiecień	8	11	15	21	11
Maj	10	14	15	16	16
Czerwiec	10	13	18	15	9
Lipiec	10	13	20	17	-
Sierpień	10	13	21	17	-
Wrzesień	10	11	25	13	-
Październik	6	11	25	11	-
Listopad	6	10	20	9	-
Grudzień	6	9	22	6	-

Tabela 25. Liczba dzieci objętych opieką całkowitą w latach 2006 – 2010

Źródło: dane uzyskane z Powiatowego Zespołu Placówek Opiekuńczo – Wychowawczych

Rodzaj placówki	Ilość dzieci objętych opieką całkowitą w latach				
	2006	2007	2008	2009	2010
Pogotowie Interwencji Społecznych w Nysie (ilość miejsc-14)	55	45	54	39	35
Dom Dziecka w Paczkowie (ilość miejsc-30)	60	60	70	85	63

Poniższe tabele przedstawiają liczbę dzieci realizujących obowiązek szkolny w Domu Dziecka w Paczkowie (tabela 26) oraz w Pogotowiu Interwencji Społecznych w Nysie (tabela 27). Dzieci mają obowiązek uczęszczania do szkoły po ukończeniu 7 roku życia.

Tabela 26. Liczba dzieci realizujących obowiązki szkolny w Domu Dziecka w Paczkowie (stan na koniec danego roku kalendarzowego)

Źródło: dane uzyskane z Powiatowego Zespołu Placówek Opiekuńczo – Wychowawczych

Rodzaj/typ szkoły	Realizacja obowiązku szkolnego w latach		
	2008	2009	2010
Inne (Przedszkole)	8	7	6
Szkoła podstawowa	17	18	11
Gimnazjum	11	11	13
Szkoła zawodowa	4	3	5
Liceum	3	1	1
Szkoła specjalna	7	11	7
OHP	-	-	1

Tabela 27. Liczba dzieci realizujących obowiązki szkolny w Pogotowiu Interwencji Społecznych w Nysie (stan na koniec danego roku kalendarzowego)

Źródło: dane uzyskane z Powiatowego Zespołu Placówek Opiekuńczo – Wychowawczych

Rodzaj/typ szkoły	Realizacja obowiązku szkolnego w latach		
	2008	2009	2010
Inne (Przedszkole)	-	-	-
Szkoła podstawowa	8	7	3
Gimnazjum	4	3	7
Szkoła zawodowa	9	6	1
Liceum	-	-	-
Szkoła specjalna	5	5	8
OHP	1	-	1
Technikum Zawodowe	1	2	2

Porozumienia z innymi powiatami w związku z pobytem dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych lub rodzinach zastępczych poza terenem powiatu nyskiego

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej powiat prowadzący placówkę opiekuńczo - wychowawczą zawiera z powiatem właściwym ze względu na miejsce zamieszkania przyjętego dziecka do placówki opiekuńczo - wychowawczej porozumienie w sprawie umieszczenia dziecka i ponosi wydatki na jego utrzymanie - w wysokości średniego miesięcznego kosztu. W przypadku umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej na terenie

innego powiatu powiat właściwy ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem w rodzinie zastępczej zawiera porozumienie w sprawie umieszczenia dziecka i ponosi wydatki na utrzymanie dziecka - w łącznej kwocie świadczeń przysługujących danej rodzinie zastępczej. Tabela 28 przedstawia ilość dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych poza powiatem nyskim w latach w 2010r (stan na 31.12.2010r.). Tabela 29 ilustruje liczbę dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych poza powiatem nyskim.

Tabela 28. Liczba dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo – wychowawczych poza terenem Powiatu Nyskiego na dzień 31. 12. 2010r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PCPR w Nysie

Lp.	Nazwa Powiatu	Ilość dzieci umieszczonych w placówkach (na dzień 31.12.2010r.)
1.	Powiat Opolski	1
2.	Powiat Brzeski	4
3.	Powiat Kluczborski	1
4.	Powiat K.-Koźle	2
5.	Powiat Głubczyce	2
6.	Powiat Prudnik	1
7.	Powiat Stalowa Wola	1
8.	Powiat Olesno	1
Ogółem		13

Tabela 29. Liczba dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych po za terenem Powiatu Nyskiego na dzień 31. 12. 2010r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PCPR w Nysie

Lp.	Nazwa Powiatu	Ilość dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych (na dzień 31.12.2010r.)
1.	Powiat Zabrze	1
2.	Powiat Stalowa Wola	1
3.	Miasto Warszawa	2
4.	P. Kędzierzyn-Koźle	1
5.	Powiat Cieszyn	2
6.	Miasto Wrocław	3
7.	Powiat Krapkowice	1
8.	Powiat Brzeg	1
9.	Powiat Opole	3
10.	Miasto Opole	1
Ogółem		16

Pełnoletni wychowankowie

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej osoba, która osiągnęła pełnoletność w rodzinie zastępczej oraz też na przykład osoba pełnoletnia opuszczająca całodobową placówkę opiekuńczo- wychowawczą zostaje objęta pomocą mającą na celu jej życiowe usamodzielnienie i integrację ze środowiskiem przez pracę socjalną, a także:

- pomocą pieniężną na kontynuację nauki,
- pomocą pieniężną na usamodzielnienie,
- pomocą na zagospodarowanie w formie rzeczowej.

Na dwa miesiące przed osiągnięciem pełnoletności, wyznacza się opiekuna usamodzielnienia, z którym wychowanek opracowuje indywidualny plan usamodzielnienia. Pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki wypłacana jest po przedłożeniu na początku każdego semestru zaświadczenia stwierdzającego kontynuowanie nauki.

W 2010r. wypłacono 111 świadczeń dla pełnoletnich wychowanków opuszczających rodziny zastępcze oraz 47 dla pełnoletnich wychowanków placówek. Poniższe tabele przedstawiają ilość udzielonych świadczeń z podziałem na lat 2006 – 2010r. wychowankom rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych.

Tabela 30. Liczba usamodzielnianych się wychowanków rodzin zastępczych objętych świadczeniem i wysokość wypłacanych środków finansowych w latach 2006 – 2010

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PCPR w Nysie

Rodzaj świadczenia	2006	2007	2008	2009	2010
Pomoc pieniężna na kontynuację nauki	94	74	68	61	66
Pomoc pieniężna na usamodzielnienie	10	8	8	10	15
Pomoc na zagospodarowanie w formie rzeczowej	7	5	17	8	15
Ogółem świadczeń	111	87	93	79	96
Kwota	446 552 zł	356 790 zł	344 565 zł	299 539 zł	358 647 zł

Tabela 31. Liczba usamodzielnianych wychowanków placówek opiekuńczo – wychowawczych objętych świadczeniami i wysokość wypłacanych środków finansowych w latach 2006 – 2010

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PCPR w Nysie

Rodzaj świadczenia	2006	2007	2008	2009	2010
Pomoc pieniężna na kontynuację nauki	37	34	33	41	37
Pomoc pieniężna na usamodzielnienie	7	10	7	18	17
Pomoc na zagospodarowanie w formie rzeczowej	3	3	4	4	7
Ogółem świadczeń	47	47	44	63	61
Kwota	166 324 zł	180 380 zł	162 826 zł	207 701zł	210 336 zł

Poza wypłatą świadczeń pełnoletnim wychowankom placówek opiekuńczo-wychowawczych i rodzin zastępczych Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie pomaga w załatwianiu spraw urzędowych, odwiedza ich w miejscu zamieszkania, udziela pomocy i porad w rozwiązywaniu zgłaszanych problemów. Wychowankowie nie radzący sobie w środowisku mogą skorzystać z bezpłatnej pomocy oferowanej przez Ośrodek Interwencji Kryzysowej funkcjonujący w strukturach Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie. Ponadto pracownicy są w stałym kontakcie z kuratorami sądowymi, pracownikami ośrodków pomocy społecznej oraz nauczycielami i pedagogami ze szkół, do których wychowankowie uczęszczają. Nie rzadziej niż co pół roku z wychowankami placówek opiekuńczo-wychowawczych i rodzin zastępczych przeprowadzane są wywiady środowiskowe w miejscu ich zamieszkania.

Istotnym działaniem wspierania rodziny zmierzających do zapewnienia optymalnych warunków rozwoju fizycznego, emocjonalnego, intelektualnego i społecznego dzieci i młodzieży, a także wpływanie na zdrowy rozwój dzieci i młodzieży kampanii jest świadczone poradnictwo i kampanie edukacyjno-informacyjnych dotyczących zagrożeń społecznych, takich jak uzależnienia oraz przemoc rówieśnicza.

5.3. Pomoc osobom niepełnosprawnym

W świetle postanowień ustawy z dnia 27 sierpnia 1997r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2011r. Nr.127, poz. 721 ze zm.), rehabilitacja osób niepełnosprawnych oznacza zespół działań, w szczególności organizacyjnych, leczniczych, psychologicznych, technicznych, szkoleniowych, edukacyjnych i społecznych, zmierzających do osiągnięcia, przy aktywnym uczestnictwie tych osób, możliwie najwyższego poziomu ich funkcjonowania, jakości życia i integracji społecznej. Ww. ustawa określa że: „Niepełnosprawnymi są osoby, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza bądź uniemożliwia wypełnianie ról społecznych a w szczególności ogranicza zdolności do wykonywania pracy zawodowej, jeśli uzyskały orzeczenia.”

Z informacji uzyskanej z Głównego Urzędu Statystycznego wynika, że obowiązują w dalszym ciągu dane dot. ilości osób niepełnosprawnych ze spisu powszechnego z roku 2002r, dane z przeprowadzonego spisu w roku 2011 ze względu na duże opóźnienia będą dostępne w roku 2012. Przypuszczać jednak należy, iż wartość ta wykazuje dynamikę wzrostową.

Wobec powyższego opierając się na dostępnych danych stworzono tabelę dotyczącą osób niepełnosprawnych według płci, miejsca zamieszkania, kategorii niepełnosprawności i powiatów z terenu powiatu nyskiego.

Tabela 32. Osoby niepełnosprawne według płci, miejsca zamieszkania, kategorii niepełnosprawności i powiatów (źródło: dane uzyskane z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności – osoby niepełnosprawne 2002) – POWIAT NYSKI

WYSZCZEGÓLNIENIE		ogółem			W wieku 16 lat więcej			W wieku 0-15 lat		
		ogółem	Osoby niepełnosprawne		razem	Osoby niepełnosprawne		razem	Osoby niepełnosprawne	
			prawnie	Tylko biologicznie		prawnie	Tylko biologicznie		Prawnie	Tylko biologicznie
MIASTA	Ogółem	8 892	7 244	1 648	8 484	6 970	1 514	408	274	134
W tym:	mężczyźni	4 176	3 570	606	3 957	3 414	543	219	156	63
W tym:	kobiety	4 716	3 674	1 042	4 527	3 556	971	189	118	71
WIEŚ	Ogółem	7 556	5 552	2 004	7 189	5 301	1 888	367	251	116
W tym:	Mężczyźni	3 652	2 888	764	3 442	2 747	695	210	141	69
W tym:	kobiety	3 904	2 664	1 240	3 747	2 554	1 193	157	110	47
OGÓŁEM POWIAT NYSKI	Mężczyźni	7 828	6 458	1 370	7 399	6 161	1 238	429	297	132
	kobiety	8 620	6 338	2 282	8 274	6 110	2 164	346	228	118
	Ogółem	16 448	12 796	3 652	15 673	12 271	3 402	775	525	250

Art. 35a ustawy z dnia 27 sierpnia 1997r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych (Dz.U. z 2011r, Nr 127, poz.721 z zm) wskazuje podział zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej, przypisując zadania z zakresu rehabilitacji społecznej powiatowym centrom pomocy rodzinie, a zadania zawodowej rehabilitacji powiatowym urzędów pracy. Zadania te są dofinansowywane ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

Na mocy tegoż artykułu wydane zostało rozporządzenie MPiPS z dnia 25 czerwca 2002r w sprawie określenia rodzajów zadań, które mogą być finansowane ze środków PFRON (Dz.U Nr 96, poz. 861 z późn.zm). Zgodnie z ww. rozporządzeniem istnieje możliwość dofinansowania ze środków PFRON m.in. do zadań :

- uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych,
- sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych,
- likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych,
- zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym na podstawie odrębnych przepisów,
- dofinansowanie działalności warsztatów terapii zajęciowej.

Natomiast Powiatowy Urząd Pracy zajmuje się zadaniami z zakresu rehabilitacji zawodowej w szczególności:

- zwrot wydatków na instrumenty lub usługi rynku pracy dla osób niepełnosprawnych poszukujących pracy i nie pozostających w zatrudnieniu określone w ustawie o promocji,
- finansowanie szkoleń organizowanych przez kierownika powiatowego urzędu pracy,
- zwrot kosztów szkoleń organizowanych przez pracodawcę,
- zwrot kosztów wyposażenia stanowisk pracy dla osób niepełnosprawnych,
- dofinansowanie rozpoczęcia działalności gospodarczej, rolniczej lub wniesienia wkładu do spółdzielni socjalnej

Ponadto przy Starostach tworzy się **powiatowe społeczne rady do spraw osób niepełnosprawnych**. W 2011 roku Zarządzeniem Starosty Nyskiego nr 12/2011 z 1 lipca 2011r została powołana Rada w skład, której weszło 5 członków (członkowie organizacji pozarządowych, radny powiatowy). Do zakresu działania rady należy inspirowanie przedsięwzięć zmierzających do integracji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych, realizacji praw osób niepełnosprawnych; opiniowanie projektów powiatowych programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych; ocena realizacji programów; opiniowanie projektów uchwał i programów przyjmowanych przez radę powiatu pod kątem ich skutków dla osób niepełnosprawnych.

Aby przybliżyć możliwości finansowe odnośnie dofinansowań do poszczególnych zadań dla osób niepełnosprawnych, stworzone zostały poniższe tabele przedstawiające limity środków finansowych jakimi dysponował powiat nyski w latach 2006-2010 oraz jak zostały wykorzystane środki PFRON w przedstawionym 5-letnim okresie.

Tabela 33. Ogólny limit i wykorzystanie środków PEFRON w latach 2006 – 2010

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PCPR w Nysie

lp	zadanie	Limit w latach 2006-2010	Wykorzystanie w latach 2006-2010
REHABILITACJA SPOLECZNA			
1	Dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych	1 431 800	1 384 474
2	Dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych	443 800	416 373
3	Dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym na podstawie odrębnych przepisów	1 807 378	1 796 198
4	Zobowiązania dot. dofinansowania kosztów działania warsztatów terapii zajęciowej	3 977 348	3 975 977
5	Dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych	2 269 478	2 259 759
Razem		9 929 804	9 832 781
REHABILITACJA ZAWODOWA			
6	Wydatki na instrumenty lub usługi rynku pracy określone w ustawie o promocji	64 300	63 008
7	Koszty szkolenia i przekwalifikowania zawodowego osób niepełnosprawnych	80 000	74 903
8	Koszty wyposażenia stanowisk pracy dla osób niepełnosprawnych	384 078	383 230
9	Koszty wynagrodzenia oraz składek na ubezpieczenie społeczne	19 821	18 496
10	Dofinansowanie rozpoczęcia działalności gospodarczej, rolniczej lub wniesienia wkładu do spółdzielni socjalnej	329 403	329 392
11	Pożyczki na rozpoczęcie działalności gospodarczej lub rolniczej	25 000	25 000
Razem		902 602	894 029
Ogółem		10 832 406	10 726 810

Tabela 34. Wykorzystanie środków PEFRON w latach 2006 – 2010 w rozbiciu na zadania

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PCPR w Nysie

lp	zadanie	Rok 2006	Rok 2007	Rok 2008	Rok 2009	Rok 2010
		Limit 2.155.686zł Wykorzystanie: 2.092.237zł	Limit 2.249.108zł Wykorzystanie: 2.235.627zł	Limit 2.562.478zł Wykorzystanie: 2.537.430zł	Limit 2.088.910zł Wykorzystanie: 2.087.129zł	Limit 1.776.224zł Wykorzystanie: 1.774.387zł
REHABILITACJA SPOŁECZNA						
1	Dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych	333 974	361 005	305 252	214 767	169 476
2	Dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych	91 327	115 406	98 757	68 638	42 245
3	Dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym na podstawie odrębnych przepisów	383 426	438 878	489 098	270 953	213 843
4	Zobowiązania dot. dofinansowania kosztów działania warsztatów terapii zajęciowej	695 690	670 696	686 111	961 740	961 740
5	Dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych	548 414	627 539	620 469	263 440	199 897
REHABILITACJA ZAWODOWA						
6	Wydatki na instrumenty lub usługi rynku pracy określone w ustawie o promocji	0	4 877	15 854	24 780	17 497
7	Koszty szkolenia i przekwalifikowania zawodowego osób niepełnosprawnych	8 190	17 226	14 845	19 643	14 999
8	Koszty wyposażenia stanowisk pracy dla osób niepełnosprawnych	0	0	167 219	123 021	92 990
9	Koszty wynagrodzenia oraz składek na ubezpieczenie społeczne	6 216	0	4 133	8 147	0
10	Dofinansowanie rozpoczęcia działalności gospodarczej, rolniczej lub wniesienia wkładu do spółdzielni socjalnej	0	0	135 692	132 000	61 700
11	Pożyczki na rozpoczęcie działalności gospodarczej lub rolniczej	25 000	0	0	0	0

Tabela 35. Wykorzystanie środków PEFRON w latach 2006 – 2010 w rozbiu na złożone i zrealizowane wnioski

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PCPR w Nysie

ZADANIA	ROK														
	2006			2007			2008			2009			2010		
	Ilość wniosków złożonych	Ilość wniosków zrealizowanych	Ilość osób które skorzystały z wsparcia	Ilość wniosków złożonych	Ilość wniosków zrealizowanych	Ilość osób które skorzystały z wsparcia	Ilość wniosków złożonych	Ilość wniosków zrealizowanych	Ilość osób które skorzystały z wsparcia	Ilość wniosków złożonych	Ilość wniosków zrealizowanych	Ilość osób które skorzystały z wsparcia	Ilość wniosków złożonych	Ilość wniosków zrealizowanych	
Dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych	624	503	663 (575+88) NO	687	524	678 (524+154) NO	766	424	547 (424+123) NO	563	261	369 (261+108) NO	525	195	284 (195+89) NO
Dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych	41	36	1.860	53	40	1.465	56	38	1.647	44	35	1.307	42	21	702
Dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze	548	510	363	649	576	414	637	600	418	504	376	246	524	246	196
Zobowiązania dot. dofinansowania kosztów działania warsztatów terapii zajęciowej	2	2	50	2	2	50	2	2	65	2	2	65	2	2	65

Przyznane algorytmem środki PFRON są z roku na rok znacznie ograniczone. W celu rozsądnego gospodarowania środkami PFRON już od paru lat sukcesywnie zmniejszamy wysokość dofinansowań do turnusów rehabilitacyjnych (możliwość taką daje rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 listopada 2007r w sprawie turnusów rehabilitacyjnych (Dz. U. z 2007r, Nr 230, poz. 1694 z zm)) –§ 6 ust. 3 –., w przypadku znacznego niedoboru środków Funduszu w danym roku w stosunku do istniejących potrzeb w zakresie dofinansowania uczestnictwa osób niepełnosprawnych można obniżyć wysokość tego dofinansowania nie więcej jednak niż 20% kwot”. Opierając się na naszym wieloletnim doświadczeniu i bazując na zgłaszanych potrzebach osób niepełnosprawnych w pierwszej kolejności realizujemy dofinansowania dla indywidualnych osób niepełnosprawnych w zakresie likwidacji barier architektonicznych i technicznych, a następnie uzyskując środki dodatkowe bądź uwzględniając środki z rozliczeń realizujemy wnioski z zakresu likwidacji barier w komunikowaniu się. Jak wynika z przedstawionej tabeli 35 ilość składanych wniosków utrzymuje się mniej więcej na tym samym poziomie, natomiast ilość realizowanych wniosków a tym samym ilość osób, które skorzystały z dofinansowania zmniejsza się. Jest to analogicznie powiązane z ilością otrzymywanych środków.

Mając na względzie dobro osób niepełnosprawnych staramy się pozyskiwać środki dla osób niepełnosprawnych z innych źródeł, program unijny „Samo-DZIELNI”, gdzie osoby mogą skorzystać z rehabilitacji na turnusie, czy szkoleń zawodowych, a także „Programu wyrównywania różnic między regionami II, gdzie jednostki mogą otrzymać np. dofinansowanie do zakupu pojazdów dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych, w tym osób na wózkach inwalidzkich.

Istotna jest współpraca pomiędzy jednostkami samorządów terytorialnych a wszelkimi innymi instytucjami działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych i organizacjami pozarządowymi. Organizacje pozarządowe –stowarzyszenia odgrywają ogromną rolę w działalności na rzecz niepełnosprawnych, ponieważ działają niemal we wszystkich sferach życia swoich podopiecznych, co jednocześnie umożliwia zapewnienie kompleksowej pomocy.

Na terenie powiatu nyskiego działają następujące organizacje pozarządowe działające na rzecz osób niepełnosprawnych:

- Związek Osób Niepełnosprawnych Nysa,
- Polski Związek Niewidomych koło Nysa,
- Opolski Klub Sportowo-Turystycznym Niewidomych i Słabowidzących CROSS,
- Nyski Klub Sportowo-Turystycznym Niewidomych i Słabowidzących ATUT,
- Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych i Ich Przyjaciół Nysa,
- Stowarzyszeniem Osób Niepełnosprawnych „Otwarte Drzwi” Głuchołazy,
- Towarzystwo Przyjaciół Dzieci koło Leczniczo-Rehabilitacyjne Głuchołazy,
- Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów oddział Nysa,
- Stowarzyszenie „Dobra Droga” Nysa,
- Stowarzyszenie Przyjaciół Dzieci Niepełnosprawnych „Janek” z Nysy,
- Związek Inwalidów Wojennych RP Nysa,
- Polski Związek Głuchych Nysa,
- Stowarzyszenie Diabetyków Nysa,

Współpraca z organizacjami pozarządowymi polega również na działaniach informacyjnych i promujących m.in. realizację zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych dofinansowywanych ze środków PFRON. Przekazywanie informacji i promocja odbywa się na spotkaniach z organizacjami pozarządowymi. Dzięki wieloletniej współpracy zarówno krąg jak i zakres współpracy z organizacjami pozarządowymi z powiatem nyskim stale się poszerza.

Ponadto w powiecie nyskim działają dwa Warsztaty Terapii Zajęciowej w Nysie i Głuchołazach. Warsztat w Głuchołazach obejmuje swoją działalnością głównie osoby niepełnosprawne intelektualnie, natomiast warsztat w Nysie osoby z dysfunkcją narządu ruchu. Liczba uczestników w Warsztacie Terapii Zajęciowej w Nysie wynosi 40 osób niepełnosprawnych, w Warsztacie Terapii Zajęciowej w Głuchołazach 25 niepełnosprawnych uczestników. Warsztat Terapii Zajęciowej to jedna z podstawowych form aktywności, która wspomaga proces rehabilitacji zawodowej i społecznej niepełnosprawnych, niezdolnych do podjęcia pracy. Warsztat jest wyodrębnioną organizacyjnie i finansowo placówką. Jego głównym celem jest pozyskiwanie lub przywracanie umiejętności niezbędnych do podjęcia zatrudnienia.

Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Stopniu Niepełnosprawności

realizuje zadania w oparciu o:

- ustawę z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U. z 2011 r. Nr 127, poz. 721 z późn.zm.)
- rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 lipca 2003 roku w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności (Dz.U. Nr 139, poz. 1328 z późn. zm.),
- rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 1 lutego 2002 roku w sprawie kryteriów oceny niepełnosprawności u osób w wieku do 16 roku życia. (Dz.U. Nr 17, poz. 162 z późn.zm.).

W skład Zespołu obecnie wchodzi 9 lekarzy (laryngolog, ortopeda, 3 internistów, 3 pediatrów, ginekolog,), 2 psychologów, pedagog, 4 doradców zawodowych, 4 pracowników socjalnych, którzy pracują w ramach umowy zlecenie i wynagradzani są w zależności od ilości rozpatrzonych wniosków.

Dane statystyczne wskazują, że do Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Nysie wpływa największa w województwie ilość wniosków dotyczących wydania orzeczenia. Pomimo, iż komisje odbywają się codziennie średni czas oczekiwania na wydanie orzeczenia wynosi obecnie około półtora miesiąca. Zespół wydaje orzeczenia o stopniu niepełnosprawności osobom, które ukończyły 16 rok życia oraz orzeczenia o niepełnosprawności dzieci do 16 roku życia.

Poniższe zestawienie (tabele 36 i 37) obrazuje liczbę i cel przyjmowanych wniosków przez Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Nysie z podziałem na osoby w wieku do 16 roku życia i powyżej 16 lat w okresie od 2007 do 2010r.

Tabela 36. Cel złożenia wniosków osób po 16 roku życia w okresie 2007 do 2010r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Stopniu Niepełnosprawności

lp.	cel złożenia wniosku	2007 r.	2008 r.	2009 r.	2010 r.
1	odpowiednie zatrudnienie	395	460	456	510
2	szkolenie	1	3	8	7
3	uczestnictwo w warsztatach terapii zajęciowej	15	20	11	9
4	konieczność zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze	239	180	180	128
5	korzystanie z systemu środowiskowego wsparcia w samodzielnej egzystencji (korzystanie z usług socjalnych, opiekuńczych, terapeutycznych, rehabilitacyjnych)	655	681	634	583
6	zasiłek stały	0	0	0	0
7	zasiłek pielęgnacyjny	570	618	679	688
8	korzystanie z karty parkingowej	58	64	120	152
9	inne: prawo do zamieszkiwania w oddzielnym pokoju	32	90	87	249
Razem		1 965	2 116	2 175	2 326

Tabela 37. Cel złożenia wniosków dzieci do 16 roku życia w okresie od 2007 – 2010r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Stopniu Niepełnosprawności

lp.	cel złożenia wniosku	2007 r.	2008 r.	2009 r.	2010 r.
1	zasiłek pielęgnacyjny	316	237	212	204
2	zasiłek stały	18	22	24	33
3	inne: jakie? karta parkingowa	16	10	5	14
Razem		350	269	241	251

Jak widać na przedstawionej tabeli 36 liczba składanych wniosków stale rośnie. Największa liczba wniosków składana jest w celu uzyskania odpowiedniego zatrudnienia, nabycia prawa do otrzymywania zasiłku pielęgnacyjnego, jak również korzystania z systemu środowiskowego wsparcia w samodzielnej egzystencji. Częstym powodem złożenia wniosku o wydanie orzeczenia jest możliwość uzyskania dofinansowania do przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych. Dane w tabeli 37 wskazują, że największa liczba wniosków o ustalenie niepełnosprawności osoby przed 16 rokiem życia wpłynęła w 2007 roku. Osoby te zaliczane są do osób niepełnosprawnych, lecz nie przyznaje się im stopnia niepełnosprawności. Posiadanie pozytywnego orzeczenia jest podstawą do przyznania zasiłków oraz do korzystania z ulg. Z tabeli tej można również wyczytać, że z roku na rok liczba składanych wniosków maleje oraz to, iż składane są one przede wszystkim w celu uzyskania zasiłku pielęgnacyjnego.

Liczbę wydanych orzeczeń przez Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Nysie w latach od 2007 – 2010 obrazują tabele 38 i 39.

Tabela 38. Liczba wydanych orzeczeń o stopniu niepełnosprawności w latach 2007 – 2010

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Stopniu Niepełnosprawności

lp.	Wydane orzeczenia	2007 r.	2008 r.	2009 r.	2010 r.
1	orzeczenia z określeniem stopnia niepełnosprawności	1 642	1 818	2 098	1 930
2	orzeczenia o niezaliczeniu do osób niepełnosprawnych	103	33	47	33
3	orzeczenia o odmowie wydania orzeczenia	66	66	94	62
4	orzeczenia wydane na podstawie art. 5a ustawy	0	0	0	0
Razem		1 811	1 917	2 239	2 025

Tabela 39. Liczba wydanych orzeczeń o niepełnosprawności w latach 2007 – 2010

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Stopniu Niepełnosprawności

lp.	Wydane orzeczenia	2007 r.	2008 r.	2009 r.	2010 r.
1	orzeczenia o odmowie ustalenia niepełnosprawności	3	1	1	3
2	orzeczenia o niezaliczeniu do osób niepełnosprawnych	90	67	37	41
3	Orzeczenia o zaliczeniu do osób niepełnosprawnych	230	192	203	183
Razem		323	260	241	227

Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Nysie wydaje na podstawie ważnych orzeczeń o stopniu niepełnosprawności i niepełnosprawności legitymacje osoby niepełnosprawnej, które służą jako podstawa do korzystania z ulg i zniżek np. na przejazdy PKS i PKP, ulg telekomunikacyjnych. Od 1.01.2010r. Zespół nie wydaje legitymacji na podstawie orzeczeń wydanych przez organy rentowe (ZUS, KIZ, KRUS, MON, MSWiA) Jest to podyktowane zmianą rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 lipca 2003 r. w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności (Dz.U. Nr 139, poz. 1328 z późn.zm.) Ilość legitymacji wydanych przez Zespół w latach 2007 – 2010 obrazuje tabela 40.

Tabela 40. Liczba wydanych legitymacji osoby niepełnosprawnej w latach 2007 – 2010

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Stopniu Niepełnosprawności

Lp.	Wydane legitymacje	2007r.	2008r.	2009r.	2010r.
1	legitymacje wydane osobom przed 16 rokiem życia	76	79	54	56
2	legitymacje wydane osobom po 16 roku życia	377	411	430	452
Razem		453	490	484	508

5.4. Mocne i słabe strony powiatu – analiza SWOT

Opisane w diagnozie pomocy społecznej w powiecie nyskim obszary dotyczące pomocy: środowiskowej i stacjonarnej, dzieciom i rodzinie, osobom niepełnosprawnym wymagają zbadania silnych i słabych stron instytucji działających w sferze pomocy społecznej, a następnie ich porównanie z szansami i zagrożeniami tkwiącymi w bliższym i dalszym otoczeniu.

Zebrany materiał diagnostyczny został poddany analizie SWOT, polegającej na zbadaniu silnych i słabych stron, które odnoszą się do środowiska wewnętrznego powiatu nyskiego i ich konfrontacja z szansami i zagrożeniami odnoszącymi się do środowiska zewnętrznego, znajdującego się poza naszym powiatem w bliższym lub dalszym otoczeniu, na które nie mamy wpływu.

Mocne strony:	Słabe strony:
<ul style="list-style-type: none"> • funkcjonowanie instytucjonalnych jednostek:<ul style="list-style-type: none"> - powiatowe centrum pomocy rodzinie, ośrodek pomocy społecznej (w każdej gminie), - schronisko dla bezdomnych mężczyzn (w dwóch gminach), - noclegownia, - dzienny dom pobytu, - uniwersytet trzeciego wieku, - środowiskowy dom samopomocy, - dom pomocy społecznej (cztery domy funkcjonują na terenie powiatu nyskiego, dwa nowo przygotowane do odbioru), - całodobowe placówki opiekuńczo-wychowawcze zapewniających opiekę dziecku (trzy na terenie powiatu nyskiego), warsztat terapii zajęciowej (w dwóch gminach), - powiatowy zespół ds. orzekania o niepełnosprawności, • funkcjonowanie zawodowych rodzin zastępczych, • działalność organizacji pozarządowych, • adekwatne do potrzeb przygotowanie merytoryczne kadry w pomocy społecznej, • aktywna działalność pracowników służb społecznych na rzecz osób zagrożonych	<ul style="list-style-type: none"> • brak koordynacji działań instytucji pomocowych, • brak odpowiedniej ilości zatrudnionych specjalistów mogących udzielić nieodpłatnie wsparcie rodzinie, • brak dziennych placówek wsparcia (np. świetlic środowiskowych), • obciążenie nadmiarem obowiązków pracowników pomocy społecznej, • braki kadrowe w instytucjach pomocy społecznej, • niedostateczna wysokość środków finansowych przeznaczanych do realizacji zadań ustawowych związanych z pomocą społeczną, • występowanie zjawiska dziedziczenia bezrobocia, • ograniczone możliwości otrzymania mieszkania przez wychowanków opuszczających placówki opiekuńczo-wychowawcze i rodziny zastępcze, • brak budownictwa socjalnego, • brak mieszkań chronionych, • niedostateczne wypełnianie funkcji opiekuńczej i wychowawczej przez rodziców, • niewystarczająca liczba rodzin zastępczych • ograniczona możliwość wpływu na rodziny biologiczne, którym odebrano dzieci,

<p>wykluczeniem społecznym,</p> <ul style="list-style-type: none"> • dostępność usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób wymagających wsparcia, • organizowanie imprez integracyjnych na rzecz osób wymagających wsparcia, • poradnictwo specjalistyczne w formie usług świadczonych przez ośrodek interwencji kryzysowej, • wzrost świadomości społecznej dotyczącej zaniedbywania i krzywdzenia dzieci w tym zjawiska przemocy domowej (Niebieska Karta), • prowadzenie przez samorząd działań na rzecz rodzicielstwa zastępczego zmierzającego do zapewnienia dziecku wymagającego opieki zastępczej, • aplikowanie dodatkowych środków finansowych z Unii Europejskiej i przystępowanie do programów konkursowych przez co pełnoletni wychowankowie i osoby niepełnosprawne mogą uzyskiwać i podnosić swoje umiejętności, • opracowanie przez pracowników PCPR programów dot. niepełnosprawności i opieki nad dzieckiem, • współpraca między instytucjami zajmującymi się osobami wymagającymi wsparcia, 	<ul style="list-style-type: none"> • czas oczekiwania na umieszczenie w domu pomocy społecznej brak domu pomocy społecznej dla mężczyzn psychicznie chorych, • mała liczba organizacji pozarządowych aktywnie działających w zakresie wsparcia osobom potrzebującym, • wolne tempo likwidacji barier architektonicznych w obiektach użyteczności publicznej, • mała ilość zakładów pracy chronionej zatrudniających osoby niepełnosprawne i spółdzielni socjalnych, • brak zakładu aktywności zawodowej, • niski poziom zabezpieczenia dzieciom i młodzieży dostępu do różnorodnych form spędzania czasu wolnego.
--	---

Szanse:	Zagrożenia:
<ul style="list-style-type: none"> • możliwość do finansowania ze środków zewnętrznych programów na rzecz osób wymagających wsparcia, • rozwój systemu doskonalenia zawodowego kadr pomocy społecznej, • rozwój rodzinnych form pomocy dziecku • kampanie społeczne na rzecz wzrostu świadomości istoty problemu osób wymagających wsparcia, • rozwój systemu informacyjnego dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, • bezpłatne poradnictwo specjalistyczne, • rozwinięcie poradnictwa rodzinnego, • prowadzenie przez szkoły programów profilaktycznych • współpraca władz lokalnych z partnerami społecznymi w celu rozwiązywania problemów społecznych. 	<ul style="list-style-type: none"> • deficyt mieszkań, • wysokie bezrobocie, w tym długotrwałe powodujące wzrost dysfunkcji w rodzinach • migracje zarobkowe poza granice województwa i kraju (euro sieroty), • ograniczony dostęp do terapii rodzinnych indywidualnych i małżeńskich, • zjawisko starzejącego się społeczeństwa, • narastająca liczba osób niepełnosprawnych, • ułatwiony dostęp dzieci i młodzieży do narkotyków i innych środków odurzających, • niedobór placówek pomagających uzależnionym dzieciom i młodzieży, • wzrost zagrożeń funkcjonowania rodziny: uzależnień, rozpadu więzi rodzinnych, bezrobocia, przemocy w rodzinie i ubóstwa.

II. Prognoza zmian w zakresie objętym strategią

1. Misja i cele polityki społecznej w powiecie nyskim

Misja:

„Stworzenie mieszkańcom powiatu, zagrożonym wykluczeniem społecznym, możliwości usamodzielnienia zawodowego i społecznego w oparciu o instytucje i inicjatywy społeczne”

Cel strategiczny I

Rozwijanie współpracy pomiędzy instytucjami i organizacjami działającymi na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym

Cel strategiczny II

Zwiększenie dostępności i podniesienie jakości usług wspierających, opiekuńczych i specjalistycznych

Cel strategiczny III

Rozwijanie różnorodnych form pomocy i wsparcia na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i zawodowym

2. Kierunki działań, sposób i wskaźniki realizacji

Cel strategiczny I: Rozwijanie współpracy pomiędzy instytucjami i organizacjami działającymi na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym				
Kierunek działań	Sposób realizacji	Odpowiedzialni i współpracujący	Wskaźniki	Ramy finansowe
1) Współpraca pomiędzy instytucjami i organizacjami pozarządowymi udzielającymi pomocy i wsparcia osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym	- spotkania z przedstawicielami instytucji, organizacji, – organizacja „Dnia Pracownika Socjalnego”,	- administracja rządowa i samorządowa, -Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Nysie, -Ośrodki Pomocy Społecznej, - Powiatowy Urząd Pracy, -Wojewódzki Urząd Pracy ,	-liczba spotkań, -liczba osób biorących udział w spotkaniach,	- Budżet Powiatu, - Środki zewnętrzne
	-szkolenie pracowników instytucji zajmujących się osobami zagrożonymi wykluczeniem społecznym,	-organizacje pozarządowe, -Policja, -ROPS,	-liczba szkoleń, -liczba osób biorących udział w szkoleniach,	
	-organizowanie imprez integracyjnych na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, -tworzenie platformy wymiany informacji o formach działania, -promowanie idei wolontariatu,		-liczba imprez, -liczba osób biorących udział w imprezach, -liczba instytucji i organizacji, -ilość działań , -ilość wolontariuszy,	

Cel strategiczny II: Zwiększenie dostępności i podniesienie jakości usług wspierających, opiekuńczych i specjalistycznych

Kierunek działań	Sposób realizacji	Odpowiedzialni i współpracujący	Wskaźniki	Ramy finansowe
1) Opieka nad osobami w podeszłym wieku i niepełnosprawnymi	- utrzymanie i podnoszenie poziomu świadczonych usług w istniejących domach pomocy społecznej z uwzględnieniem profilowanych form opieki, - tworzenie i wspieranie ośrodków wsparcia zgodnie z potrzebami, - tworzenie zakładów opiekuńczo-leczniczych i podnoszenie poziomu w istniejących,	- administracja rządowa i samorządowa, - Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Nysie, - Ośrodki Pomocy Społecznej, - Powiatowy Urząd Pracy, - organizacje pozarządowe, - domy pomocy społecznej,	- liczba zabezpieczonych miejsc w domach pomocy społecznej, - liczba osób korzystających z ośrodka wsparcia, - liczba utworzonych i działających ośrodków wsparcia, - liczba miejsc, - liczba placówek,	- Budżet Powiatu, - Środki zewnętrzne
2) Opieka nad dziećmi przebywającymi w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	- podnoszenie poziomu świadczonych usług w istniejących placówkach opiekuńczo-wychowawczych poprzez min. projekty tematyczne, szkolenie personelu, doposażenie ,	- administracja rządowa i samorządowa, - Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Nysie, - Ośrodki Pomocy Społecznej, - Powiatowy Urząd Pracy, - organizacje pozarządowe, - placówki opiekuńczo-wychowawcze, - sądy, - policja,	- liczba miejsc zabezpieczonych w placówkach, - liczba projektów, - liczba przeszkolonych osób, - ilość szkoleń, - ilość doposażonych obiektów,	

Cel strategiczny II: Zwiększenie dostępności i podniesienie jakości usług wspierających, opiekuńczych i specjalistycznych				
Kierunek działań	Sposób realizacji	Odpowiedzialni i współpracujący	Wskaźniki	Ramy finansowe
3) Rozwój rodzinnych form opieki nad dzieckiem wymagającym wsparcia	-propagowanie idei rodzicielstwa zastępczego w celu pozyskiwania kandydatów na rodziny zastępcze, -tworzenie grup wsparcia,	- administracja rządowa i samorządowa, -Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Nysie, -Ośrodki Pomocy Społecznej, -Powiatowy Urząd Pracy, -organizacje pozarządowe, - sądy,	-liczba nowych rodzin zastępczych -liczba grup wsparcia	-Budżet Powiatu, -Środki zewnętrzne
4) Wspieranie i rozwijanie zadań realizowanych przez Ośrodek Interwencji Kryzysowej	-upowszechnianie wiedzy i informacji o możliwościach uzyskania wsparcia w Ośrodku Interwencji Kryzysowej, -szkolenia specjalistyczne,	- administracja rządowa i samorządowa, -Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Nysie, -Ośrodki Pomocy Społecznej, -Powiatowy Urząd Pracy -organizacje pozarządowe, - sądy, - policja,	-liczba osób objętych wsparciem, -liczba szkoleń specjalistycznych,	

Cel strategiczny III: Rozwijanie różnorodnych form pomocy i wsparcia na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i zawodowym

Kierunek działań	Sposób realizacji	Odpowiedzialni i współpracujący	Wskaźniki	Ramy finansowe
1) Zapobieganie wykluczeniu społecznemu osób zagrożonych	<ul style="list-style-type: none"> -organizowanie rehabilitacji społecznej, -aktywizacja i integracja społeczna, -pomoc w uzyskaniu mieszkań dla usamodzielniających się wychowanków, -utworzenie mieszkań chronionych, 	<ul style="list-style-type: none"> - administracja rządowa i samorządowa, -Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Nysie, -Ośrodki Pomocy Społecznej, -Powiatowy Urząd Pracy, -Wojewódzki Urząd Pracy, 	<ul style="list-style-type: none"> -liczba osób korzystających z rehabilitacji społecznej i aktywizacji społecznej, -liczba wniosków (interwencji), - liczba mieszkań chronionych, 	<ul style="list-style-type: none"> -Budżet Powiatu i Gmin, -Środki: PFRON, zewnętrzne, organizacji pozarządowych i inne.
2) Wzrost poziomu zatrudnienia osób zagrożonych	<ul style="list-style-type: none"> -aktywizacja zawodowa, -organizowanie rehabilitacji zawodowej, -objęcie osób możliwością udziału w różnorodnych programach, -wspieranie i rozwój ekonomii Społecznej. 	<ul style="list-style-type: none"> -organizacje pozarządowe, - sądy, -policja, -Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, -placówki opiekuńczo-wychowawcze, -rodziny zastępcze, -ROPS. 	<ul style="list-style-type: none"> -liczba osób korzystających z rehabilitacji i aktywizacji zawodowej, -liczba osób biorących udział w programach, -ilość projektów - ilość tworzonych podmiotów, - ilość szkoleń. 	

Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Nyskiego na lata 2013-2023 opracowana przez Zespół powołany Uchwałą Nr X/84/11 Rady Powiatu w Nysie z dnia 28 października 2011 r. w składzie:

1. Przedstawiciele Rady Powiatu:

- Mirosław Aranowicz -Przewodniczący Rady Powiatu,
- Adam Fujarczuk -Przewodniczący Zarządu Powiatu,
- Jerzy Dunaj -Członek etatowy Zarządu Powiatu,
- Artur Rolka -Członek Zarządu Powiatu,
- Janusz Sanocki -Członek Komisji Finansów, Budżetu, Spraw Statutowych i Regulaminowych,
- Bożena Lewińska -Przewodnicząca Komisji Zdrowia i Opieki Społecznej,
- Jacek Suski -Członek Komisji Zdrowia i Opieki Społecznej oraz członek Komisji Rewizyjnej.

2. Skarbnik Powiatu

- Bogusława Stankiewicz

3. Przedstawiciele instytucji pomocy społecznej i innych organizacji:

- Irena Kłakowicz -Dyrektor Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Nysie,
- Kordian Kolbiarz -Dyrektor Powiatowego Urzędu Pracy w Nysie,
- Halina Wojewódka -Dyrektor Domu Pomocy Społecznej w Korfantowie,
- s. Gabriela Labisz -Dyrektor Domu Pomocy Społecznej w Nysie,
- s. Daniela Dybek -Dyrektor Domu Pomocy Społecznej w Nysie,
- s. Jadwiga Stankiewicz -Dyrektor Domu Pomocy Społecznej w Kopernikach,
- Sylwia Sadowska- Klimas -Dyrektor Powiatowego Zespołu Placówek Opiekuńczo- Wychowawczych z siedzibą w Paczkowie,
- Anna Iskra -Kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej w Głuchołazach,
- Janina Jakubowska -Dyrektor Ośrodka Pomocy Społecznej w Nysie,
- Jerzy Gorczyński -Prezes Opolskiego Klubu Sportowo-Turystycznego Niewidomych i Słabowidzących CROSS,
- Elżbieta Klimas -Prezes Stowarzyszenia „Dobra Droga” z Nysy,
- Elżbieta Woźniak -Członek Rady Programowej Stowarzyszenia Osób Niepełnosprawnych „Otwarte Drzwi” z Głuchołaz,
- Małgorzata Kołek -Kierownik Warsztatów Terapii Zajęciowej w Nysie,
- Katarzyna Krzętowska-Zapała -Kierownik Warsztatów Terapii Zajęciowej w Głuchołazach,
- Gorgona Myślińska -Główny Księgowy w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Nysie,

- Beata Kędzierska -Kierownik Działu Opieki nad Rodziną i Dzieckiem w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Nysie,
- Agnieszka Stasiuk -Kierownik Działu ds. Osób Niepełnosprawnych w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Nysie,
- Joanna Wójtowicz -Kierownik Działu Opieki Środowiskowej, Stacjonarnej i Administracji w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Nysie,
- Anna Weychert -Przewodnicząca Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Nysie.

4. Eksperci zewnątrzni:

- Ewa Pawlinów - przedstawiciel Urzędu Miejskiego w Paczkowie,
- Ewa Urzędowska - przedstawiciel Urzędu Miejskiego w Otmuchowie,
- Katarzyna Godyń - przedstawiciel Urzędu Miejskiego w Nysie.